

Τα μάτια των παιδιών

(ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΝΑ ΤΙΜΗΘΟΥΝ ΤΑ 200 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ)

Ο Σύλλογος Διδασκόντων του 1^{ου} Δημοτικού Σχολείου Αίγινας, θέλοντας να τιμήσει τα 200 χρόνια από την Ελληνική Επανάσταση αποφάσισε την έκδοση ενός επετειακού φύλλου σχολικής εφημερίδας με τίτλο «ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ». Σε αυτό εκπαιδευτικοί του σχολείου και μαθητές της Δ τάξης γράφουν άρθρα και ποιήματα που αφορούν άτομα, οργανώσεις ή γεγονότα που σημάδεψαν την Εθνική μας Παλιγγενεσία. Ως υπεύθυνος της προσπάθειας αυτής θέλω να ευχαριστήσω μέσα από την καρδιά μου όσες και όσους, εκπαιδευτικούς ή παιδιά, συμμετείχαν σε αυτήν την προσπάθεια.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΣ



ΧΑΙΡΕ, Ω ΓΕΡΟ ΤΟΥ ΜΟΡΙΑ

Χαίρε, ω Γέρο του Μοριά!
Σε Δερβενάκια και Τριπολιτσά
έκανες να δακρύσει η Παναγιά,
γιατί με νου μα και παλικαριά

έφερεις στην πατρίδα Λευτεριά!

Χαίρε, ω Γέρο του Μοριά!
Βαρούν τουφέκια στα βουνά
γλεντοκοπούν στις ράχες
πανηγυρίζουν στα χωριά
έπαψαν πια οι μάχες!

Χαίρε, ω Γέρο του Μοριά!
Σύμβολο για την κλεφτουριά
οι αιώνες θα σε λένε!
Γεια σου, χαρά σου, Αθάνατε!
Ω χαίρε, ευλογημένε!

ΝΑΤΑΣΑ ΣΤΑΚΙΑ
(μαθήτρια)



Σκίτσο : ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΛΑΜΑΚΗΣ
(μαθητής)

Ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης γεννήθηκε στις 3 Απριλίου του 1770 «την Δευτέρα της Λαμπρής, σ' ένα δέντρο από κάτω» σε ένα βουνό της Γορτυνίας, το Ραμοβούνι. Μέλος της ξακουστής κλέφτικης οικογένειας των Κολοκοτρωναίων και πατέρας των αγωνιστών της Επανάστασης Πάνου και Γιάννη (Γενναίου) Κολοκοτρώνη. Ο Πάνος γνώριζε αρχαία ελληνικά, ιταλικά και λίγα γαλλικά, και είχε παντρευτεί την κόρη της Μπουμπουλίνας, Ελένη. Ο Γιάννης δεν έμαθε πολλά γράμματα. Πήρε όμως μέρος σε πάρα πολλές μάχες και σε αυτές έδειξε τόση γενναιότητα , ώστε πήρε το παρατσούκλι Γενναίος! Ο ίδιος ο Θεόδωρος, αρχιστράτηγος καί ηγετική μορφή της Επανάστασης του '21, ήταν ήρεμος, απλός και λιγομίλητος με καλοκάγαθο πρόσωπο. Την ώρα όμως της μάχης η έκφρασή του έπαιρνε την σκληράδα του ατσαλιού τα μάτια του πετούσαν αστραπές και η φωνή του γινόταν

βροντερή και διαπεραστική. Από τα 15 χρόνια του βγήκε κλέφτης στα βουνά. Στα 20 παντρεύτηκε την Κατερίνα Καρούσου και έγινε πλούσιος νοικοκύρης. Όταν άρχισε ο διωγμός των κλεφτών, πέρασε στην Ζάκυνθο. Γνωρίστηκε με τον Ι. Καποδίστρια, τον Αντώνιο Μαρτελάο που του έμαθε λίγα γράμματα και τον μύησε στις φιλελεύθερες ιδέες της Γαλλικής Επανάστασης. Στην Ζάκυνθο μύηθηκε στην Φιλική Εταιρεία. Στις 6 Ιανουαρίου του 1821 έφτασε κρυφά στην Καρδαμύλη της μεσσηνιακής Μάνης, για να συμφιλιώσει τις μανιάτικες οικογένειες που είχαν βεντέτα , πριν αρχίσει η Επανάσταση. Στις 23 Μαρτίου 1821 απελευθέρωσε με τον Πετρόμπεη και άλλους οπλαρχηγούς στην Καλαμάτα. Έπειτα προχώρησε στην πολιορκία της Τρίπολης, του κέντρου της τουρκικής δύναμης στην Πελοπόννησο που έπεσε στα χέρια των Ελλήνων στις 23 Σεπτεμβρίου 1821 , αφού στο Βαλτέτσι, τα Δολιανά και την μάχη της Γράνας ο Κολοκοτρώνης είχε δείξει τις στρατηγικές ικανότητές του. Έπειτα προσπάθησε να πολιορκήσει την Πάτρα, η αντίθεση όμως των προκρίτων της περιοχής στην ενέργειά του τον ανάγκασε να εγκαταλείψει αυτήν την προσπάθεια. Το 1822 συνέτριψε την στρατιά του Δράμαλη στα Δερβενάκια. Στην συνέχεια οργάνωσε καλλίτερα την πολιορκία του Ναυπλίου το οποίο παραδόθηκε στα χέρια του στις 30 Νοεμβρίου. Ό, τι όμως πέτυχαν οι Έλληνες μέχρι εκείνη την στιγμή, κόντεψε να διαλυθεί από τον εμφύλιο σπαραγμό που ξεκίνησε μετά τα πρώτα δύο χρόνια της Επανάστασης. Ο Κολοκοτρώνης μπήκε στο στόχαστρο των αντιπάλων του, φυλακίστηκε για 4 μήνες στην Ύδρα , ενώ έχασε και τον γιο του Πάνο, που έπεσε θύμα της εμφύλιας διαμάχης.

Τον Φεβρουάριο του 1825 ο Ιμπραήμ αποβιβάστηκε στην Πελοπόννησο κι άρχισε να καταστρέφει την Μεσσηνία. Μετά την θυσία του Παπαφλέσσα στο Μανιάκι στις 20 Μαΐου 1825, ο Κουντουριώτης αναγκάστηκε να απελευθερώσει τον Κολοκοτρώνη και τον διόρισε αρχηγό των στρατιωτικών επιχειρήσεων κατά των αιγυπτιακών στρατευμάτων. Η προσπάθειά του ήταν πολύ δύσκολη, γιατί οι Έλληνες είχαν αποθαρρυνθεί, ο Ιμπραήμ κυριαρχούσε στον Μοριά, ενώ δεν είχε πάψει εντελώς τα πάθη του εμφυλίου. Μετά την έλευση του Όθωνα, το 1833 η αντιβασιλεία που κυβερνούσε μέχρι να ενηλικιωθεί ο ανήλικος τότε βασιλιάς φέρθηκε στους Έλληνες με τον χειρότερο τρόπο. Ο Κολοκοτρώνης καυτηρίασε τις ενέργειές της με αποτέλεσμα να θεωρηθεί αντιβασιλικός και να κατηγορηθεί σαν στασιαστής. Φυλακίστηκε στο Παλαμήδι του Ναυπλίου το 1833. Η δίκη του υπήρξε ιστορική. Όταν όμως ενηλικιώθηκε ο Όθωνας, αρχικά μετρίασε την ποινή του και αργότερα τον ελευθέρωσε. Πήρε τον γιο του Γενναίο ως υπασπιστή του και τον ίδιο τον διόρισε Σύμβουλο της Επικρατείας. Στις 4 Φεβρουαρίου του 1843 επιστρέφοντας στο σπίτι του από τον χορό των ανακτόρων πέθανε από συγκοπή. Ο θάνατός του συγκλόνισε όλη την Ελλάδα και οι γυναίκες τον θρήνησαν με το ακόλουθο μοιρολόι. Σε κλαίνε χώρες και χωριά,
σε κλαίνε βιλαέτια,
σε κλαίει κι Ντροπολιτσά
μαζί με την Αθήνα.
Η μορφή του Γέρου του Μοριά προβάλλει επιβλητική σε όλες τις φάσεις και τις περιπέτειες της προσπάθειας που οδήγησε στην δημιουργία της νεότερης ανεξάρτητης Ελλάδας. Μετά θάνατον τιμήθηκε από

την ελληνική Πολιτεία με τον βαθμό του Στρατάρχη. Όσο κι αν οι πράξεις και ενέργειές του περιορίστηκαν στην Πελοπόννησο, τα έργα και τα λόγια του είχαν πανελλήνια απήχηση και επηρέασαν όλους τους Έλληνες! Ήταν ένας από τους λίγους, αν όχι ο μοναδικός από τους αγωνιστές που από την αρχή αντιλήφθηκε το βαθύτερο νόημα της Ελληνικής Επανάστασης και πάντα, όταν μιλούσε στους πολεμιστές, τους ονόμαζε Έλληνες θέλοντας να τονίσει τους μεγάλους δεσμούς της νεότερης Ελλάδας με το ένδοξο παρελθόν της. Ο ρόλος του στην απελευθέρωση της πατρίδας υπήρξε τεράστιος!

ΝΑΤΑΣΑ ΣΤΑΚΙΑ –ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΟΚΟΡΗ
(μαθήτριες)

ΑΔΕΛΦΟΙ ΛΙΒΕΡΙΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΙΒΕΡΟΠΟΥΛΟΙ

Οι αδελφοί Λιβερόπουλοι, Λυμπερόπουλοι ή Λιμπερόπουλοι¹ προέρχονταν από εξέχουσα οικογένεια της Ναυπακτίας.

Ο Κύριλλος Λιβέριος (ή Κωνσταντίνος Λιβέριος ή Λιβέριος Λιβερόπουλος) γεννήθηκε περίπου το 1785 στην Κοζίτσα (Αμπελακιώτισσα) της ορεινής Ναυπακτίας, έκανε σπουδές σε πανεπιστήμια της Ευρώπης και ήταν ένας από του πρώτους υποτρόφους της Φιλομούσου Εταιρείας της Βιέννης, ενώ εργάστηκε ως δάσκαλος στη Μολδαβία.

Στην Κωνσταντινούπολη μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία, ενώ ανήκε στον στενό κύκλο των Υψηλάντηδων και αργότερα συνεργάστηκε με τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο. Όταν ο Αλέξανδρος Υψηλάντης κήρυξε την επανάσταση στις ηγεμονίες της Μολδοβλαχίας, κατετάγη αξιωματικός στον Ιερό Λόχο και συμμετείχε σε διάφορες συγκρούσεις των ημερών της περίφημης μάχης του Δραγατσανίου (Βλαχία, Ιούνιος 1821). Έπειτα από την ήττα και τη διάλυση του Λόχου, ο Δημήτριος Υψηλάντης τον όρισε κατόπιν εντολής του αδελφού του Αλέξανδρου διοικητή της Αθήνας κατά την περίοδο της πολιορκίας της Ακρόπολης.



Εικ.1: Η δεύτερη πολιορκία της Ακρόπολης έληξε στις 10 Ιουνίου 1822

Στην εικόνα των Π. Ζωγράφου - Ι. Μακρυγιάννη εικονίζεται η κατάληψη του Σερπεντζέ από τους Έλληνες (από την Ιστορία του Ελληνικού Έθνους)

Το 1821 κατέβηκε στην Αθήνα και ανέλαβε τη διοίκησή της, ενώ είχαν ήδη ξεσπάσει φιλονικίες στο ελληνικό στρατόπεδο για την αρχηγία. Η πολιορκία της Ακρόπολης βρισκόταν ήδη σε εξέλιξη και διακρίθηκε σ' αυτήν ως ηγέτης μαζί με τον Γεώργιο Νέγκα. Έπαιξε μάλιστα σημαντικό ρόλο στην αρπαγή λαφύρων από τους Τούρκους.

Παρά τις καλές του προθέσεις, το κύρος που του έδινε ο διορισμός και η εκτίμηση που έδειχναν στο πρόσωπό του οι Υψηλάντηδες και την τιμημένη στολή του Ιερολοχίτη, που φορούσε συνέχεια, φαίνεται ότι δε διέθετε τις ιδιαίτερες εκείνες ικανότητες που αρμόζουν σ' έναν ηγέτη. Έτσι, όταν μαθεύτηκε ότι ο Ομέρ Βρυώνης θα κατέβαινε με τα στρατεύματα του στην Αθήνα, δε μπόρεσε να συγκρατήσει τους Έλληνες, που έλυσαν την πολιορκία της Ακρόπολης (Ιούλιος 1821). Τότε άλλοι απ' αυτούς κατέφυγαν στη Σαλαμίνα και άλλοι μεταξύ των οποίων και ο ίδιος στην Αίγινα. Από τότε δεν πήρε άλλες τέτοιου είδους αρμοδιότητες.

Θα ήταν όμως παράληψη να μην αναφερθούμε και στην πολιτική του προσφορά. Το 1823 εξελέγη πληρεξούσιος Αποκούρου και Βενέτικου

¹ Βρίσκουμε το επώνυμο αυτό και με τις τρεις μορφές.

στη Β΄ Εθνοσυνέλευση, αλλά δε συμμετείχε σ΄ αυτήν. Τον ίδιο χρόνο εξελέγη και συμμετείχε στο Β΄ Βουλευτικό και το 1824 στο Γ΄ Βουλευτικό, αντιπροσωπεύοντας την ίδια επαρχία. Το 1826 ήταν πληρεξούσιος Κραββάρων στη Γ΄ Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου και διορίστηκε στην επιτροπή αναθεώρησης του συντάγματος ενώ συμμετείχε στη Γ΄ Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας (1827). Το 1827 εξελέγη βουλευτής και ασχολήθηκε με ζητήματα Παιδείας και εσωτερικής διοίκησης και εξελέγη για τελευταία φορά πληρεξούσιος από την αγαπημένη του επαρχία στη Δ΄ Εθνοσυνέλευση το 1829. Κατέλαβε αρκετές άλλες κρατικές θέσεις μεταξύ των οποίων και εκείνη του επάρχου Αίγινας στην οποία και από πριν δραστηριοποιείτο πολιτικά. Τέλος έφυγε από τη ζωή στο Μεσολόγγι το 1853. Ο αδελφός του Λιβέριου Δημήτριος (Μήτρος), που είχε μνηθεί στη Φιλική Εταιρεία από τον ηγούμενο του μοναστηριού της Φανερωμένης της Σαλαμίνας Γρηγόριο², ήταν ήδη, όπως συμπεραίνω από τις λιγοστές πληροφορίες που κατάφερα να συγκεντρώσω, εγκατεστημένος στην Αίγινα τουλάχιστον από το 1800 ίσως και νωρίτερα και ήταν ανώτατος υπάλληλος στο νησί³. Επίσης, όπως προκύπτει απ΄ όσα σημειώνει η Γωγώ Κουλικούρδη στο βιβλίο της Αίγινα III, ήταν καταστηματάρχης και έχτισε την κατοικία του σχεδόν παράλληλα με τον Πύργο του Μαρκέλλου⁴.

² Κουλικούρδη Π. Γεωργία, Αίγινα III (Τοπογραφικά και ιστορικά στοιχεία για τη νεότερη πόλη (1800 - 1828)), εκδ. Πετρά, Αθήνα 2006, σ. 231.

³ Χριστόπουλος Ιωάννης, Κήρυξ της Αιγίνης, τ. 39 - 40, Μάρτιος - Απρίλιος 1950, σ. 6.

⁴ «Σχεδόν συγχρόνως βορείως αυτού (του Πύργου του Μαρκέλλου) έκτισεν ο κτήτωρ του μαγαζιού Λιμπερόπουλος οίκον»,



Εικ. 2: Ο Πύργος του Μαρκέλλου και πίσω του (αριστερά) η οικία Λιβερόπουλου το 1903



Εικ. 3: Η οικία Μ. Λιβερόπουλου – Ταρσής Θωμαΐδου και νυν Παπαλεονάρδου πίσω από τον Πύργο του Μαρκέλλου στην Αίγινα (1802) (φωτ.: Άννα Ρόδη, 2014)

Αναζητώντας στοιχεία γενικά για τον βίο και την πολιτεία του Μήτρος, βρήκα στα αρχεία της Ελληνικής Παλιγγενεσίας μια επιστολή που αναφέρει απλά το όνομά του και μερικά άλλα έγγραφα μεταξύ των οποίων μια αναφορά, που με εντυπωσίασε ιδιαίτερα και κάνει σαφή τη συμμετοχή του σε κάποιες μάχες στην Πελοπόννησο και ιδιαίτερα στην περιοχή του Λιμποβισίου, του χωριού του Κολοκοτρώνη, το 1825. Πρόκειται για μία αναφορά για την κλοπή μιας πιστόλας από συναγωνιστές. Αλλά ας αφήσουμε το κείμενο, που απ΄ όσο μπορώ να γνωρίζω δημοσιεύτηκε για πρώτη φορά εκτός

Κουλικούρδη Π. Γεωργία, υποσημείωση 46, ό. π..

διαδικτύου στο περιοδικό «Η Αιγιναία»⁵, να «μιλήσει» μόνο του:

59: Αναφορά του Μήτρου Λιβερόπουλου σχετικά με την κλοπή μιας πιστόλας⁶

Προς το έξοχον Υπουργήων του Πολέμου

Μετά την ταπεινή μου αναφορά αναφέρω εις το έξοχον Υπουργείον ότι εις το Ξερόμερον εις το Λιγωβύτζη όπου ήμεθα εις το ταμπούρη τον απερασμένων Αύγουστον εκεί κάπη Λευκαδίταις ονομαζόμενη Θωμάς Κολοβελόνης και άλλος ένας σύντροφος του δια νυχτός, όπου εκειμόμεθα μέσα εις το μοναστήρη εις τον ύπνον, μας έκλειψαν μια πιστιόλα ασημένιαν και έφυγε την ίδιαν νύχτα χωρίς να τους καταλάβη κανένας. Την αυγήν όντας εξιμέρωσεν, ετρέξαμεν καταπόδι και δεν ημπορέσαμεν να τους προφθασωμεν. ι ωπη ήχαν κλεμένο και ένα τουφέκι από ένα άλλον σώμα κι επίγαν και το απούλισαν εις Δραγαμέστην. Και αφού επούλισαν το τουφέκι ήλθαν πάλιν οπίσω εις Λιγωβύτζη. Αμέσως όπου ήλθαν, εμπήκαν εις την οδιγήαν του καπετάν Κατζαρού. Εμείς αμέσως όπου ήλθαν τους επιάσαμεν δια την πιστόλα αυτήν. Ο καπετάν Κατζαρός έγινε κεφίλις (;) εις αυτινούς και είπεν ότι αν μαρτηριθή οπού έχουν αυτή την πιστιόλα, αποκρίνομαι εγώ, την ωπήαν εγγύησιν την έκαμε έμπροσθεν εις τον εκλαμπρότατον πρίντζηπαν και άλλον πολόν παρευρεθέντων. Μετά ταύτα εμείς εμίναμεν ύσιχη, όσον να ημπορέσωμεν να εύσομεν (;) μαρτιρίαν.

⁵ Βλ. Ρόδη Άννα, Η Ταρσίτσα Δ. Θωμαΐδου και η κληρονομιά της, πρόσωπα, γεγονότα, κτήρια και ιστορίες, περιοδικό “Η Αιγιναία”, τ. 27, Αίγινα, καλοκαιρι 2016, σ. 99 – 100.

⁶ Βλ. Αρχείο Ελληνικής Παλιγγενεσίας, Βουλή των Ελλήνων, τόμος 19, σ. 40 (έγγραφο 59), <http://paligenesia.parliament.gr/anazitisi.php#>.

Εκείνος οπού έχασε το τουφέκι επίγε εις το Δραγαμέστον, οπού το ήχαν πουλιμένο, το ηύρε και το επήρε. Πέρνοντας και ένα μαρτιρικόν από τον αγοραστίν του τουφεκίου ήλθεν ις Λιγωβύτζη και τούους έπιασε αυτινούς και έδοσαν τα γρόσια του αγωραστί του τουφεκίου οπίσω μαρτιρόντες ότι επίραν κι την πιστιόλαν. Την ίδια όραν ο καπετάν Κατζαρός ος πατριώτης του τους εκατζίρτησεν χωρίς να μας δώση ήδησιν, προφασιζόμενος σίμερον και αύριον εκατίνησεν αίως σίμερον χωρίς να λάβομεν τίποτες. Ευγάλαμε και διαταγήν δια να στίλη ο καπετάν Κατζαρός να τους πιάση, οπού ευρίσκονται εις την οδιγήαν του καπετάν Γιώτη Νταγγλή, και αυτός αδιαφορί. Δια τούτο παρακαλούμεν το έξοχον Υπουργείον όπου να τον προστάξι να μας πληρώση την πιστιόλα. Αυτός ήνε εγγηητής στοχαζόμεθα ότι να έχομε δίκαιον και μένομεν με το προσήκον σέβας.

1825, 7 Μαρτίου, Ναύπλιων.

Ο ευπιθέστατος δούλος σας

Μήτρος Λημπερόπλος

Επί του νώτου: Να γίνη διαταγή εις τον Γióτην Νταγγλή να βιάση τους υπό οδηγιάν του δύω κλέπτας ή να δώσουν την πιστόλα ή να την πληρώση ο ίδιος από τους μισθούς των και ότι είναι κλέπται μαρτυρεί ο ίδιος ποτέ αρχηγός αυτών.

Στ. Στάθης Κατζαρός

Ενεργ. Αρ.3665

Προς τον Ν. Νταγκλήν

Μήτρος Λημπερόπουλος⁷

⁷ Η ορθογραφία του εγγράφου διατηρήθηκε ως έχει. Ο τονισμός, για πρακτικούς λόγους, απλουστεύτηκε.

Ο Δημήτρης (Μήτρος) Λιβερόπουλος παντρεύτηκε την Ελενίτσα, κόρη του πρόκριτου της Παλιαχώρας Παυλάκη Μοίρα, και απέκτησαν τρία παιδιά, τον Αριστείδη, την Αικατερίνη και την Ταρσή, ευεργέτιδα της Αίγινας.

Βιβλιογραφία:

Κήρυξ της Αιγίνης, συγκεντρωτικοί τόμοι 1947 – 1948 και 1950.

Κουλικούρδη Π. Γεωργία, Αίγινα ΙΙΙ (Τοπογραφικά και ιστορικά στοιχεία για τη νεότερη πόλη (1800 - 1828), εκδ. Πετρά, Αθήνα 2006.

Κωνταντινόπουλος Γ. Χρήστος, Η Αίγινα στα χρόνια του Καποδίστρια, Αθήνα 1968.

Στασινόπουλος Α. Χρ., Λεξικό της Ελληνικής Επανάστασης του 1821, εκδ. Δεδεμάδη, τ. Γ', Αθήνα 1971.

Αρθρογραφία

Πηνελόπη Παπαλεονάρδου, Ταρσίτσα Δ. Θωμαΐδου, Κήρυξ της Αιγίνης, τ. 15, Μάρτιος 1948, σ. 8 – 10.

Ρόδη Άννα, Η Ταρσίτσα Δ. Θωμαΐδου και η κληρονομιά της, πρόσωπα, γεγονότα, κτήρια και ιστορίες, περιοδικό "Η Αιγιναία", τ. 27, Αίγινα, καλοκαίρι 2016, σ. 99 – 107.

Χριστόπουλος Ιωάννης, Κήρυξ της Αιγίνης, τ. 39 - 40, Μάρτιος – Απρίλιος 1950, σ. 6 – 7 και τ. 41 – 42, Μάιος – Ιούνιος 1950, σ. 4 – 5.

Ιστοσελίδες

<http://www.livepedia.gr>

<http://paligenesia.parliament.gr/anazitisi.php>

#

<https://el.wiktionary.org>

http://walkinathens.blogspot.gr/2014/01/blog-post_9.html

http://www.ntua.gr/ODIGOS_BRABEIWN_YPO_TROFIWN_2011-2012.pdf

<http://dasta.auth.gr/scholarshipDetails.aspx?ID=454>

<http://sek.ntua.gr/akinhta.pdf>

<http://representatives1821.gr>

https://greek_greek.enacademic.com

<https://ellinoistorin.gr/?p=27209>

<https://outsidetheegg.wordpress.com/2011>

Πηγές εικόνων

Εικ.1:

<https://outsidetheegg.wordpress.com/2011>

Εικ.2:

<https://www.facebook.com/aiginaia/photos>

Εικ. 3: Αναδημοσίευση από Ρόδη Άννα, ό.π., σ. 105.

Εικ.4:

<https://www.ypsilantio.gr/content/istorika-stoixeia>

¹ Κουλικούρδη Π. Γεωργία, Αίγινα ΙΙΙ (Τοπογραφικά και ιστορικά στοιχεία για τη νεότερη πόλη (1800 - 1828), εκδ. Πετρά, Αθήνα 2006, σ. 231.

¹ Χριστόπουλος Ιωάννης, Κήρυξ της Αιγίνης, τ. 39 - 40, Μάρτιος – Απρίλιος 1950, σ. 6.

¹ «Σχεδόν συγχρόνως βορείως αυτού (του Πύργου του Μαρκέλλου) έκτισεν ο κτήτωρ του μαγαζιού Λιμπερόπουλος οίκον», Κουλικούρδη Π. Γεωργία, υποσημείωση 46, ό.π..



ANNA ΡΟΔΗ (Δασκάλα)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΟΥΝΑΡΗΣ

Πάρε τὸ τάσι μὲ τὸ νερό, διαβάτη,
φέρ' το στὰ χεῖλη σου ἀργὰ καὶ πιές,
μὰ ὄχι εἰς ὑγείαν, εἰς συγχώρεσιν
ἀθῶων πού θυσιάστηκαν γιὰ τὴν
Πατρίδα καὶ τὴν Λευτεριά! 5

Ἦταν μικρὰ τ' ἀγόρια μου τὰ δύο δὲν
πρόλαβαν τὸ βάσανα νὰ νιώσουν
τῆς σκλαβιάς· ἡ Ἑλένη μου πανέμορφη
κι οἱ σεβαστοὶ γονεῖς μου μονάχα ἐμέ
στὰ γηρατειὰ εἶχαν ἀπαντοχή.
Τίποτα δὲν κατάφερα γι' αὐτοὺς πού
ἀγαποῦσα! 10

Γιὰ χάρη τους σκλαβώθηκα
στὴν δούλεψη τοῦ Τούρκου· κυνήγι στὸ
τραπέζι του νὰ φέρνω καὶ σὰν τρῶη νὰ
τραγουδῶ τὸ γεῦμα του πιὸ ὄμορφο νὰ
κάνω. Περνούσαμε ὅλοι καλὰ στὰ
Γιάννενα, μέχρι ὅμως ὁ Ὅμῆρ Βρυώνης
τοῦ Ἀλλῆ τὴν θέση νὰ τὴν πάρη. 15

Στὸ Μεσολόγγι βρέθηκε κι ἐμὲ μαζί του
πῆρε. Ἕνα μαντρί χωματίνο
στέκει καὶ τὸν χλευάζει· τὰ βόλια καὶ ἡ
χειμωνιά ἀνθὸ στρατιῶτες ρίχνουν.
Σκέφτηκαν τὰ Χριστούγεννα νὰ κάνουνε
γιουρούσι* τὴν ὥρα πού στὴν ἐκκλησιά
θὰ ἴναι ὅλοι μαζεμένοι. 20

-« Μὴν τὸν φοβᾶστε τοῦτον δῶ, γερὰ
δεμένος εἶναι! Στὴν Ἄρτα ἔχω τὸ σόι του
κλεισμένο μὲς στὴν φάκα· ὅσο εἶν' τὸ
στόμα του κλειστό, ζωὴ κι ἐκεῖνοι ἔχουν·
σὰν θὰ τ' ἀνοίξη, ὅλοι τους θὰ γίνουνε
κουρμπάνι**»! Στάρι ἔνιωσα πὼς ἤμουνα,
μυλόπετρες μ' ἀλέθαν! 25

Τὴν νύχτα δὲν κοιμήθηκα καὶ λίγο πρὶν
χαράξη ὅλοι μαζί ἐμφανίστηκαν πάνω
στὰ βλέφαρά μου· ἀνοίγω τους τὴν
ἀγκαλιά, κοντὰ δὲν πλησιάζουν
μοῦ λὲν μονάχα τὰ μικρὰ παιδιὰ μου μ'
ἓνα στόμα: «Κρίμα, γιὰ νὰ σωθοῦμε
εμεῖς, νὰ σβήση μία πόλη»! 30

Τὸ Μεσολόγγι σώθηκε, μὰ κάηκε ἡ
καρδιά μου! Δὲν εἶμαι ὁ Γιάννης
Γούναρης τὸ βόλι πού περνοῦσα
ἀπ' τὰ ἑκατὸ τὰ βήματα μέσα ἀπὸ
δαχτυλίδι. Τὸ μαῦρο ράσο φόρεσα
σὲ μιὰ σπηλιά κονεύω κι ὑπηρετῶ τὴν
Παναγιὰ πού λὲν τὴν Ἐλεούσα. 35

Δὲν ἔχω ἄλλο νὰ προσφέρω, παρὰ ἓνα
τάσι ἀγίασμα, δύναμη γιὰ τὸν
στρατοκόπο καὶ τὸν ταξιδευτὴ!
Δέξου το, ἄνθρωπε, βάλ' το στὰ χεῖλη καὶ
πιές τοὺς ἀθῶους μου κι ἐμὲ νὰ
συγχωρέσης! 40

*Γιουρούσι= ἐπίθεση

** κουρμπάνι = θυσία 6/1/21

ΕΝΑ ΑΓΑΛΜΑ ΑΦΗΓΕΙΤΑΙ



Πιές, προσκυνητά, λίγο νερό! Εἶναι τὸ
ἀγίασμα τῶν αἰώνων, ὅπως τὸ ἔστειλε
ἀπὸ τὰ σπλάχνα τοῦ βράχου ὁ πάντοτε
ἐλεήμων Θεός! Κυλᾶ διαρκῶς σὰν τὸ
ἀνθρώπινο δάκρυ! Κι ἂν ἐκεῖνο
ξαλαφρώνει ἀπὸ τὰ βάσανα, τοῦτο
γλυκαίνει τὸν μόχθο μας, δίνει ἀξία στὸν
ἀγῶνα μας, δροσίζει τὰ κορμιὰ καὶ τὰ
ὄνειρά μας!

Ναί, μὴν ἀπορεῖς! Οἱ κοπελιές
στὸν τόπο μου συνηθίζουν, τὴν παραμονὴ
τοῦ Ἀη-Γιαννιοῦ τοῦ Ριζικάρη, νὰ
φτιάνουν ἓνα ἀρμυρό πιττάκι καὶ νὰ
δειπνοῦν μ' αὐτό! Ὁ νιὸς πού θὰ
ὄνειρευτοῦν πὼς τοὺς φέρνει νερό νὰ
ξεδιψάσουν, λὲν πὼς εἶναι ἡ τύχη τους!
Γιὰ αὐτὸ σοῦ λέω: Πιές νὰ εὐφρανθῆ ἡ
ψυχὴ σου καὶ νὰ συγχωρέσης! Ὅλους πού
ἔχυσαν ἀθῶων αἷμα, κι ἐμένα πρῶτον
ἀναμεταξύ των!

Είμαι χρόνια σὲ τοῦτον τὸν τόπο. Ὅταν πρωτόρθα ἢ Ἐπανάσταση μπουσουύλαγε ἀκόμα! Μὰ τὰ πιὸ σταθερὰ τὰ βήματά της ἐκείνον τὸν καιρὸ θαρρῶ τὰ εἶχε κάνει! Τότες πού εἴχαμε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον κι ὄλοι μαζί κοινὸ ἐχθρὸ τὸν Τοῦρκο. Ἀργότερα ἐζαβωθήκαμε καὶ κοίταζε καθένας μας τὸν διπλανό του νὰ στραβώση! Κι ἂν κινδυνέψαμε μὲς στὴν σκλαβιά νὰ ξαναπέσουμε, μονάχα τὸ κεφάλι μας τὰ φταίει καὶ κανεῖς ἄλλος! Μὰ τὸν καιρὸ τὸν πρώτο... Ποιὸς μᾶς ἔπιανε; Ὅλοι, μὲ μιὰ φωνή, μιὰ θέληση, ἓναν πόθο, κινήσαμε! Στὴν προσπάθεια αὐτὴ δὲν λογαριάσαμε μήτε συμφέροντα ,μήτε ἀγαθὰ, μήτε τὴν ζωὴ μας! Ὅλα μὲ μιὰ μας ἀπόφαση τὰ θυσιάσαμε γιὰ νὰ ξανάρθῃ στὴν Πατρίδα ἢ Λευτεριά της!

Ὁ Τοῦρκος τέτοια ὁρμὴ νὰ ἰδῆ τὰ χρειάστηκε! Πάσχισε τὸν φόβο στὶς ψυχές νὰ βάλῃ. Ἐπιασε τὶς κεφαλές, Πατριάρχη καὶ λοιποὺς ἱερεῖς, ἀπειλήσε τὸ ποιμνιο πὼς θὰ σφάξῃ, κι αὐτοὶ ἀφόρισαν τὸν Πρίγκιπα Ὑψηλάντη! Μὰ πότε ποταμὸς γυρίζει πίσω; Εἶδε τὸ Ντοβλέτι πὼς ἐμαράθη ὁ ἀφορισμὸς, καὶ ξέσπασε πάνω στὸν Πατριάρχη! Στρατηγικὴ σοφὴ γιὰ τὴν ἀμορφωσιά μας! Κόβοντας τοῦ ῥαγιαῖ τὴν κεφαλή, τρόμος ἀμέσως θὰ τὸν καταλάβῃ. Ἐτσι κι ἡ θέλησή του θὰ καταβληθῇ. Εὐτυχῶς, μέχρι νὰ φτάσῃ τὸ μαντάτο στὸν Μωριά, ὁ ἀγώνας εἶχε στεριώσει πιά καὶ δὲν κινδύνευε.

Ἐπειτα ὁ Μαχμούτης εἶχε μεγάλον μπελιὰ στὴν κεφαλή του. Δὲν ἦταν ἄλλος ἀπὸ τὸν Τεπελενλή! Ὁ γιὸς τῆς Χάμκως βάλθηκε κράτος δικό του νὰ οἰκοδομήσῃ, τὴν ἐξουσία τοῦ Σουλτάνου νὰ τινάξῃ ἀπὸ πάνω του! Στηριγμένος σὲ ποιους; Σὲ ἐμᾶς τοὺς «γκιαούρηδες», πού τώρα μᾶς κανάκευε γιατί μᾶς εἶχε ἀνάγκη! Δυσσέας, Διάκος, Βαρνακιώτης, Γύφτος γιὸς τῆς καλογριᾶς, Γρίβας κι ἄλλοι ἀκόμα, στὸν δικό του σχολειὸ σπούδασαν τὸν πόλεμο. Ψαλίδας, Κωλέττης, Χριστόπουλος ,Βηλαρᾶς, Περραιβός, στὰ Γιάννενα τοῦ Ἀλῆ ἔδρασαν. Ὁ Ἀλῆ Πασὰς ἀκόμα καὶ τοὺς αἰώνιους ἐχθροὺς του, τοὺς Σουλιῶτες, πού ποταμοὶ αἱμάτων ἀνάμεσά τους βρῖσκονταν καὶ πού ὁ ἴδιος εἶχε ἐξορίσει, πίσω ξανὰ τοὺς κάλεσε

στὴν μάχη του μὲ τὸ Ντιβάνι γιὰ νὰ τὸν συνδράμουν.

Τότε, στὰ Γιάννενα ἦταν ἓνας κυνηγός. Γεράκι στὸ φτερὸ χτυποῦσε. Λαγὸς νὰ τοῦ ξεφύγῃ δὲν γινόταν. Ἐβγαίνει κάθε μέρα ἀπ' τοῦ Ἀλῆ τὸ κονάκι ἔχοντας κρεμασμένο στὸν ὦμο τὸ τουφέκι, ἂν καὶ Ῥωμιός! Οἱ Τοῦρκοι σὲ ἐκτίμηση τὸν εἶχαν, γιατί πάντα τοὺς ἔφερνε κυνήγι διαλεχτό. Ζοῦκας λεγόταν, μὰ Γούναρη τὸν ἐφωνάζαν ὄλοι, ἀφοῦ δὲν τοῦ ξεφεύγαν ζῶα μὲ γούνα. Καὶ σὰν τραπέζι στρῶναν, τραγουδοῦσε μὲ μιὰ φωνὴν ἀγγελικὴ. Στῶν τραγουδιῶν τοὺς ἤχους του ἐταξιδεύαν ὄλοι. Ξεχνοῦσαν πόνους καὶ καημούς, βάσανα τοῦ πολέμου καὶ ξενιτιὰ καὶ τοῦ ἔρωτα τὶς πίκρες λησμονοῦσαν. Ὅσο γιὰ τὴν δική του τὴν ζωὴ; Μεγάλωνε φροντίζοντας τοὺς δυὸ γονεῖς του καὶ περνοῦσαν ἄνετα. Κάποτε γνώρισε τὴν Ἐλένη του. Τὴν παντρεύτηκε, ἔκαναν δυὸ ἀγόρια. Τίποτα δὲν φαινόταν νὰ μπαίνη στὴν εὐτυχία τους ἐμπόδιο. Εἶχαν βλέπετε τοῦ Ἀλῆ τὴν προστασία!

Μὰ ὁ Ἀλῆς ἀπὸ προστάτης τους, πρόξενος τοῦ χαμοῦ τους ξάφνου ἐγίνη, χωρὶς νὰ θέλῃ. Ἐπειδὴ τὸ κίνημά του οἱ Τοῦρκοι χτύπησαν καὶ ἐν τέλει, ὅπως τοῦ εἶχε ὁ Πατροκοσμᾶς κάποτε προφητεύσει, στὴν Πόλη τὸν ἐστείλανε μὲ κόκκινα τὰ γένια· πολὺ τὸν ἐστιμάρησε* τὸν Αἰτωλὸ ὁ ἀφέντης. Σὰν ἔμαθε πὼς **ἐστιμάρησε*= ἐκτίμησε**

«χάθηκε», σὰν ἅγιο τὸν τιμᾶει πρὶν ἀπ' τὴν ἐκκλησία μας. Γιατὶ βγήκε ὁ, τι τοῦ ἴπε. Περίμενε χένα νὰ βρῆ τὰ γένια του νὰ βάψῃ κι ἔτσι, ὅπως τοῦ ἴπε ὁ Κοσμᾶς στὴν Πόλη νὰ κινήσῃ. Δὲν το ἴχε νιώσει ὁ δυστυχὴς πὼς κόκκινα τὰ γένια βάφονται σὰν ἡ κεφαλή μὲς στὸν τορβὰ κυλήσῃ. Δὲν ἔσωσε τὸν πονηρὸ Τουρκαλβανὸ τῆς Φιλικῆς Ἐταιρίας ἢ προδοσία. Κανένας στὸ σαράι δὲν τὸν πίστεψε. Κι ἐνῶ τὰ ἀσκέρια χάνονταν στὰ Γιάννενα, θέριευε στὸν Μωριά ὁ ἀγώνας! Τοῦ Γούναρη ἀπ' τὴν ἄλλη ἢ θέση ἴδια μένει. Μόνον ὁ ἀφέντης ἄλλαξε κι ἀπ' τὸν Ἀλῆ ἔγινε ὁ Ὁμὲρ Βρυώνης.

Ἐτοῦτος ὅμως εἶναι ἀλλιῶτικος! Τουρκαλβανὸς κι αὐτός, μὲς στὴν αὐλὴ τοῦ Ἀλῆ μεγαλωμένος, πρόδωσε τὸν

προστάτη του για ένα πασαλίκι! Στην Άλαμάνα νίκησε, μα στην Γραβιά ντροπιάστη. Κι ἄν σὰ Βρυσάκια ὁ Ἀγγελῆς Γοβγίνας τὸν κερδίζει, διαλύει τῆς Ἀκρόπολης αὐτὸς πολιορκία καὶ τὴν Ἀθήνα τούρκικη πάλι τὴν ξανακάνει. Ἀπὸ κεῖ πάει σὰ Γιάννενα καὶ σπάει τὴν συμφωνία πὺ οἱ Σουλιῶτες ἔκαναν μὲ τοὺς Τουρκαρβανίτες. Αὐτοὶ συνθηκολόγησαν καὶ φύγαν ἀπ’ τὸ Σούλι, ὁ δὲ Βρυώνης κέρδισε τὴν εὐνοια τοῦ Σουλτάνου. Μετὰ τὴν ἦττα τοῦ Ἀλῆ καὶ τοῦ Σουλίου τὴν πτώση, με τὸν Μεχμέτ Ῥεσίτ πασὰ πὺ Κιουταχὴ τὸν κράζουν, νὰ πάρουνε τοὺς στείλανε κι αὐτὸ τὸ Μεσολόγγι.

Ἐκεῖ ἀρχίζει τοῦ Γούναρη τὸ μαρτύριο! Γιατὶ ὁ Βρυώνης, τὸν πῆρε μαζί του ὡς κυνηγὸ. Γιὰ νὰ μὴν τοῦ φύγη ὅμως καὶ πάει μὲ τοὺς πολιορκημένους συμπατριῶτες του, ἔδωσε διαταγή καὶ ὅλη τοῦ Γούναρη ἢ φαμίλια, γυναίκα, παιδιὰ καὶ γονεῖς, κρατήθηκαν ὡς ὄμηροι στὴν Ἄρτα. Στὴν περίπτωση πὺ ὁ Γιάννης ἔκανε ὄ, τι τοῦ ἔλεγε ὁ ἀφέντης του, τίποτα δὲν εἶχε νὰ φοβηθῆ. Ἄν ὅμως ἔδινε τὸ παραμικρὸ δικαίωμα, οἱ δικοὶ του θὰ σφάζονταν σὰν τραγιὰ τὴν ἴδια στιγμή. Ὁ κυνηγὸς εἶχε ἀποφασίσει νὰ εἶναι πιστὸς δοῦλος!

Δυὸ μῆνες βαστοῦσε ἡ πολιορκία καὶ τίποτα δὲν ἔδειχνε πὺς τὸ Μεσολόγγι θὰ ἔπεφτε σὺν πολιορκητῶν τὰ χέρια! Παραμονὴ τοῦ Ἀη-Δημήτρη τὸ κλείσανε, κοντεύανε Χριστούγεννα καὶ τὸ μόνο πὺ κατάφερναν οἱ Μωαμεθανοὶ ἦταν νὰ πεθαίνουν καθημερινά, ἄλλοι ἀπὸ βόλι κι ἄλλοι ἀπὸ ἀρρώστιες. Καθημερινὰ οἱ Μεσολογγίτες ἔκαναν γιουρούσια καὶ θέριζαν Τούρκους κι Ἀλβανούς πὺ βλαστημούσαν τὴν ὥρα πὺ τοὺς ἔστειλαν γιὰ νὰ πεθάνουν μπροστὰ σὲ μιὰ χωματένια μάντρα! Δέκα χιλιάδες ἀσκέρι καθηλωμένο ἀπὸ οὔτε πεντακόσιους πολεμιστές! Ὁ Μπότσαρης τοὺς εἶχε ρεζιλέψει λέγοντάς τους στὶς ἀρχές πὺς θὰ τοὺς παρέδιδε τὴν πόλη κι ὁ Ὁμέρ πὺ δὲν ἤθελε τὴν καταστροφὴ τοῦ Μεσολογγίου, ἐπειδὴ σκόπευε νὰ τὸ χρησιμοποίησῃ ὡς βάση του καὶ ὀρμητήριο τοῦ στρατοῦ του, πέφτει στὴν

παγίδα. Ὅχτῶ μέρες ἀνακωχὴ ἦταν ἀρκετές. Στὸ διάστημα αὐτὸ φτάσαν ὄχτῶ ὑδροσπετσιώτικα καράβια μὲ τὸν Μιαούλη, σπᾶνε τὸν κλοιδὸ τῶν τουρκικῶν πλοίων κι ἀποβιβάζουν χίλιους πεντακόσιους ἀγωνιστὲς μὲ τὸν Μαυρομιχάλη καὶ τὸν Λόντο, τροφές καὶ μπαρουτόβολα. Μετὰ ἀπ’ αὐτὸ ὁ Μάρκος στέλνει τὸ μαντάτο: «Τὰ κλειδιὰ τοῦ Μεσολογγιοῦ εἶναι κρεμασμένα στὶς μπουῦκες τῶν κανονιῶν μας. Ἐλάτε νὰ τὰ πάρετε»!

Φαγωμάρα ἄρχισε τότε σὺν Ὁθωμανῶν τὸ ὄρδι(= στρατόπεδο). Ὁ Κιουταχῆς κατηγοροῦσε τὸν Ὁμέρ πὺς ἀπὸ πονοψυχία εἶχε ἀφήσει τὴν πόλη σὰ χέρια τοῦ Μπότσαρη, γιατί τάχατες γκιαούρικο αἷμα ἔτρεχε καὶ στὶς δικές του φλέβες. Τὸ φύσαγε ὁ Βρυώνης καὶ δὲν κρύωνε. Κοντὰ σ’ αὐτὰ ἄρχισαν καὶ οἱ καθυστερήσεις στὴν μισθοδοσία. Οἱ Τοῦρκοι φαγώνονταν μὲ τοὺς Ἀλβανούς κι ἐκεῖνοι πάλι μὲ τοὺς Τούρκους. Τί ἠθικὸ μπορεῖ νὰ ἔχη ἓνα τέτοιο στράτευμα;

Μπροστὰ σὲ τέτοια κατάσταση οἱ Ὁθωμανοὶ χρειάζονται κάτι δραστικὸ γιὰ νὰ πετύχουν τὸν σκοπὸ τους. Καὶ ὁ Ὁμέρ πασὰς νομίζει πὺς τὸ βρῆκε. Κράζει τὸν Γιάννη καὶ τοῦ λέει καφέδες γιὰ τοὺς πασάδες νὰ ἐτοιμάσῃ, ἐνῶ στέλνει καὶ τοὺς καλεῖ ἅπαντες στὴν σκηνὴ του. Σὰν ἔρχονται, χαμογελᾷ κι ἀρχίζει νὰ τοὺς λέει: -«Πασάδες μου κι ἀγάδες μου τὰ βάσανα τελειώσαν. Σὲ πέντε μέρες μοναχὰ τὸ Μεσολόγγι πέφτει!»

-«Τὰ ἴδια μᾶς εἶπες στὴν ἀρχὴ πὺ ὁ σκύλος Βαρνακιώτης σταλμένος ἀπ’ τὸν Μπότσαρη ἦρθε γιὰ τὰ καπάκια κι ἐσὺ πίστη τοῦ ἔδωκες», ἀμόλησε ὁ Κιουταχῆς τὸ φαρμάκι του πάνω στὸν Βρυώνη. Μὰ κι ἐκεῖνος δὲν μάσησε τὰ λόγια του:

-«Πολὺ μὲ κατηγορήσες, Ῥεσίτ πασὰ, πὺς φταίω κι ἀπὸ δικό μου φταίξιμο κρατᾷ τὸ Μεσολόγγι, μὰ δὲν σὲ εἶδαμε κι ἐσὲ νὰ μᾶς προτείνεις κάτι νὰ πάη μπρὸς ὁ πόλεμος, νὰ πάρουμε τὴν πόλη, μόνον ἄπραγος κάθεσαι σὰν κόρη στὸ κρεβάτι

καὶ βλέπεις τοὺς στρατιῶτες σου νὰ δίνονται τοῦ χάρου. Ἄν εἶσαι, ὅπως λὲς ἔξυπνος, ἐμπρὸς, σὲ περιμένω,

πές μας πώς λές τοῦ λόγου σου πώς θα ἔχουμε τὴν νίκη»;

Τὸ χέρι τοῦ Κιουταχὴ χούφτιασε τὸ γιαταγάνι. Μὰ ὁ Ὅμερ Βρυώνης εἶχε κι ὅλας βγάλει τὴν πιστόλα του. Ἔτσι, σπρωγμένος ἀπὸ τὴν Ἀνάγκη, ὁ Μεχμέτ Ῥεσίτ ἔδωσε τόπο στὴν ὀργή καὶ κάθισε διπλοπόδι στὴν κεντητὴ μαξιλάρα του. Ὁ Ὅμερ Βρυώνης τότε ἐξήγησε σὲ ὅλους τὸ ἀπλὸ μὰ ἐφυῆς σχέδιό του. Σήμερα εἶναι 20 Δεκέμβρη. Ξημερώνοντας 25, ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ βρίσκονται στὶς ἐκκλησιές τους! Τὸ ἴδιο θὰ κάνουν κι οἱ Μεσολογγίτες. Κεῖνη τὴν ὥρα λοιπὸν ποὺ στὶς σκοπιές τῆς μάντρας τους θὰ βρίσκονται ἐλάχιστοι, θὰ διαλέξουν οἱ ψυχωμένοι τους στρατιῶτες νὰ χιμήξουν καὶ νὰ πάρουν τὸ κάστρο. Ἡ πόλη θὰ πέση πρὶν καλὰ -καλὰ τὸ καταλάβουν οἱ ὑπερασπιστές της. Ὅλοι ἐπιδοκίμασαν, ἐκτὸς τοῦ Κιουταχῆ ποὺ ἔριξε πάλι τὰ βέλη του

-«Ἐξυπνο, Ὅμερ πασαῖ, ἀρκεῖ ὁ γκιαούρης ποὺ ἔφερε τοὺς καφέδες μας νὰ εἶναι μουγκός! Γιατὶ μίλησες ἀνοιχτὰ μπροστὰ του γιὰ ὅλα!

-Κι ἂν ἔχη φωνή, δὲν θὰ μιλήσῃ, γιὰ νὰ ξαναιδῆ τοὺς δικούς του! Τοὺς ἔχω στὴν Ἄρτα κλεισμένους στὴν φάκα! Ὅσο τὸ στόμα του εἶναι κλειστό, δὲν ἔχουν νὰ πᾶθουν τίποτα. Ἄν ὅμως μιλήσῃ...

Στᾶρι ἔνιωσα πὼς ἦμουνα, μυλόπετρες μ' ἀλέθαν! Στριφογύριζα στὸ κρεβάτι μου νύχτες τρεῖς χωρὶς νὰ μπορῶ μάτι νὰ κλείσω. Ἄν δὲν μιλοῦσα, ἔσωζα τοὺς δικούς μου κι ἄφηνα τὸ Μεσολόγγι στὰ χέρια τοῦ ἐχθροῦ. Ἄν πάλι ἔλεγα στοὺς ἀγωνιστές τὸ μυστικὸ ποὺ κάτεχα, θὰ σωνόταν ἡ πόλη, μὰ οἱ δικοὶ μου... Μήτε κοιμόμουν, μήτε ἔτρωγα καὶ μήτε ὄρεξη εἶχα γιὰ τὸ παραμικρό! Ἔπρεπε ὅμως τὴν τρικυμία τῆς ψυχῆς μου νὰ τὴν κρύβω καλὰ ἀπὸ τοὺς Τούρκους γιὰτὶ ἀλλιῶς... Πήγαινα λοιπὸν στὸ κυνήγι σὰν κάθε μέρα κι ὅλο καὶ κάτι ἔφερνα. Μὰ στὸ τραγούδι ὅλο μοιρολόγια μοῦ βγαίναν. Εἶπα λοιπὸν πὼς ἦμουν βραχνιασμένος καὶ μ' ἄφησαν ἡσυχὸ αὐτὲς τίς τρομερὲς ἡμέρες! Βοηθοῦσε καὶ τὸ κομμένο χρῶμα μου κι ὅλοι πίστευαν

πὼς ἀρρώστησα κι ἐγὼ, σὰν κάποιους ἀπὸ τοὺς στρατιῶτες. Δὲν μ' ἀφήσαν ὅμως νὰ σταματήσω τὸ κυνήγι. Ἄν τὸ ἔκαναν, μπορεῖ τὸ Μεσολόγγι νὰ ἔταν τούρκικο ἀπ' τὸ 1822 κι οἱ δικοὶ μου ζωντανοί.

Γιατὶ, διαβάτη, κατάλαβες βέβαια πὼς ὁ Γιάννης ὁ Γούναρης γιὰ τὸν ὁποῖο σοῦ ἱστοροῦσα δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὴν ἀφεντιά μου. Κάθε πρωὶ λοιπὸν κινούσα ὄπως καὶ πρὶν καὶ πήγαινα γιὰ τοὺς μεζέδες τῶν ἀγάδων. Μὰ τώρα πιὰ λαγούς δὲν ἔφερνα. Νερόκοτες συνέχεια κυνηγοῦσα καὶ ὅλο στὴ λιμνοθάλασσα τὸν νοῦ μου εἶχα! Ὡσπου τὸν εἶδα. Σ' ἔνα μονόξυλο, μονάχος. Τοῦ ἔκανα σῆμα μὲ τὸ μαντίλι μου, μὲ σίμωσε, μὲ ρώτησε τί θέλω! Γύρισα, εἶδα κι ὅταν βεβαιώθηκα πὼς εἴμαστε μονάχοι τοῦ μαρτύρησα τὸ σχέδιο τῶν Τούρκων. Τοῦ εἶπα ἀκόμα πὼς ἀπὸ τὰ ἀνατολικά, ὅπου τὸ μέρος εἶναι ἀδύνατο, ἡ βασικὴ ἐπίθεση θὰ γίνεῖ. Πὼς ψεύτικο γιουρούσι ἀπὸ ἄλλοῦ θὰ κάνουν καὶ νὰ μὴν τοὺς πιστέψουν οἱ φρουροὶ τῆς πόλης. Τοῦ εἶπα τὸ ὄνομα, τὴν ιδιότητά μου, καὶ γιὰ ποῖο λόγο ὑπηρετῶ τοὺς Τούρκους. Μὲ ρώτησε γιὰτὶ προδίδω τότε.

-«Γιατὶ μπροστὰ μου τὰ παιδιά μου εἶδα, σὲ ὄραμα ἢ ὄνειρο, δὲν ξέρω, καὶ μοῦ εἶπανε τὰ δυὸ τους μ' ἔνα στόμα πὼς εἶναι κρίμα γιὰ πέντε -ἕξι ἀνθρώπους γιὰ μιὰ οἰκογένεια, μιὰ πόλη νὰ χαθῆ κι ἀκόμα εἶπαν πὼς γιὰ τὴν Πατρίδα ὅποια θυσία, ὅσο βαριά κι ἂν εἶναι, στὸ τέλος πάντα εἶναι μικρὴ γιὰτὶ ἄλλο γλυκύτερο δὲν ἔχει ἕνα ἔθνος ἀπ' αὐτὴν τὴν Λευτεριά του καὶ γιὰ τὴν Λευτεριά κάθε θυσία ἀξίζει!

Εἶδε τὴν ταραχὴ μου καὶ με πίστεψε. Μοῦ ἔπε πὼς στὸν καπετάνιο του ὅλα θὰ τ' ἀναφέρει! Ἔτσι ἔμαθα γραμματικὸς πὼς ἦταν τοῦ καπετάν - Δημήτρη τοῦ Μακρῆ. Θανάσης τ' ὄνομά του. Βρῆκα πουλιὰ καὶ σκότωσα. Τὰ πήγα στοὺς ἀγάδες. Καὶ σὲ δυὸ νύχτες ἔγινε τὸ τούρκικο γιουρούσι. τὸ πλήρωσαν οἱ ἀγαρηνοὶ στρατιῶτες πεντακόσιους. Ἐξὶ μονάχα θύματα εἶχαν οἱ Μεσολογγίτες! Τότες ἐχάθηκα κι ἐγὼ. Ἐφτασα στὴν Κλεισούρα, στὸν δρόμο ποὺ ἀπ' τ' Ἄγγινιο στὸ Μεσολόγγι πάει. Στὸν ὕπνο

μου όνειρεύτηκα όλη την φαμελιά μου.
Μοϋ 'παν πώς για την Λευτεριά χαλάλι κι
ή ζωή τους. Μά έγω από τότε κάηκα και
σβήστηκε ή δική μου. Τό μαϋρο ράσο
φόρεσα και τό νερό κερνάω στον
στρατοκόπο δύναμη έτσι ποθώ να δώσω.
Γιά αυτό, διαβάτη σοϋ έϊπα πιές, για να
μοϋ συγχωρήσης που έκείνους που
αγάπησα τους έκανα θυσία για τής
πατρίδας την τιμή και την έλευθερία!

6-7/1/21 ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ
(Δάσκαλος)



MANTΩ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ

Γυναίκα πρότυπο!
Γυναίκα σύμβολο της ιστορίας
που πάντα θα θαυμάζω
και ίσως μια μέρα να της μοιάσω!

Τά πλούτη της δεν σκέφτηκε
τα νιάτα της επίσης
στόχο της είχε μοναχά
η δύσμοιρη πατρίδα της
ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΝΑ ΖΗΣΕΙ!

Πολλές οι μάχες που έδωσε
την χώρα ν' αναστήσει
μα ξεχασμένη πέθανε
μονάχη της και πάμπτωχη
δίχως κανείς για κείνη να ρωτήσει

Τον Υψηλάντη αγάπησε
κι αυτό πολλούς πειράζει!

Χωρίσαν γιατί πιάστηκαν
-αθώα θύματα κι οι δυο-
στο ψέμα του Κωλέττη!

Μονάχα ο Καποδίστριας
Δασκάλα της ζητάει
να γίνει για τις ορφανές ·
με τον βαθμό Αντιστράτηγου
αυτή μόνον τιμάει!

Και στον Αγώνα η Μαντώ τα πάντα δίνει
για να 'ν' η Ελλάδα Λεύτερη!
Ατρόμητη μαχήτρια με σπάνια ομορφιά
Κρίμα δεν είναι κι άδικο
που ξεχάστηκε απ' την δική της την γενιά;

MANTΩ ΜΑΥΡΟΓΕΝΟΥΣ,
Αθάνατη ηρωίδα του '21,
θα ήθελα ,αν το μπορώ,
να γίνω σαν εσένα!

MARIANNA ARBANITH
(μαθήτρια)

Η Μαντώ Μαυρογένους υπήρξε πρότυπο
αυτοθυσίας, ανιδιοτέλειας φιλοπατρίας,
και ενέπνευσε με το παράδειγμά της όχι
μόνον τις Ελληνίδες , αλλά και τις γυναί-
κες διανοούμενες της Ευρώπης. Θυσίασε
στον αγώνα για τον εξοπλισμό στόλου
και την δημιουργία τμήματος πεζικού την
πελώρια περιουσία της από χρυσά νομί-
σματα και ακίνητα της εποχής , μα πάνω
από όλα τα δροσερά της νιάτα, αφού
πάνω στις πολιτικές ίντριγκες των μικρο-
πολιτικών της Επανάστασης προσέκρου-
σε και η εύθραυστη υγεία της ,για να
πεθάνει τελικά πάμπτωχη και
λησμονημένη η μεγάλη Ελληνίδα
αρχοντοπούλα που το παράδειγμά της
συνέγειρε ηθικά όλον τον πολιτισμένο
κόσμο της εποχής και η μορφή της είχε
περιβληθεί στις 24 πιο προβεβλημένες
φυσιогνωμίες των επισημότερων
αρχηγών της Επανάστασης.

Η Μαντώ γεννήθηκε το 1796 στο χωριό
Μαρμαρά της Πάρου από γονείς
αρχοντικής καταγωγής, που κρατούσαν
από τις προβεβλημένες οικογένειες των
Ελλήνων των παραδουνάβιων περιοχών.
Ο πατέρας της ήταν αδερφός του

περίφημου Νικόλαου Μαυρογένη ,επί πολλά έτη δραγουμάνου του στόλου (1770-1786) και έπειτα ηγεμόνα της Βλαχίας (1786-1790)Η μητέρα της ήταν γόνος επιφανούς οικογένειας της Μυκόνου. Έτσι μεγάλωσε ε ένα προηγμένο πολιτισμικά και κοινωνικά περιβάλλον, έλαβε παιδεία με ευρωπαϊκό προσανατολισμό και διδάχτηκε ξένες γλώσσες. Ηθικά εφόδια ασυνήθη για Ελληνοπούλες της εποχής , σε μια Ελλάδα που στέναζε από τον « βαρύν και απαράδειγματιστον ζυγόν της οθωμανικής δουλείας» . Ο πατέρας της ήταν εξέχον μέλος της Φιλικής Εταιρείας στους κόλπους της οποίας μυήθηκε και η ίδια, από το 1820, αν και δεν συνηθιζόταν να γίνονται μέλη της Εταιρείας γυναίκες.

Το ξέσπασμα της Επανάστασης την βρήκε στην Τήνο με τον θείο της ιερέα και Φιλικό παπα-Μαύρο, ο οποίος της εισήγαγε ακόμα πιο βαθιά στην μεγάλη υπόθεση της εθνεγερσίας και προσέφυγαν μαζί στην γενέθλια γη της Μυκόνου. Νιώθοντας όμως το ιερό χρέος έναντι της πατρίδας προσφέρει όλη της περιουσία της στον αγώνα και συνδράμει παράλληλα με όλη της την φυσική και ηθική ικμάδα της στην Επανάσταση. Θα προσφέρει στον αγώνα 700.000 γρόσια ποσό τεράστιο για την εποχή. Ενώ το 1826 δεν θα διστάσει δίνοντας ένα ακόμα μάθημα ηθικού ,μεγαλείου, να εκποιήσει τα κοσμήματά της για να διαθέσει το ποσόν για την περίθαλψη 2.000 Μεσολογγιτών που σώθηκαν μετά την ηρωική τους Έξοδο . Με δικά της έξοδα εξοπλίζει καράβια και αποδύεται σε πολυμέτωπο αγώνα για την Ελευθερία. Πρώτο της μέλημα να απαλλάξει τις Κυκλάδες από τους πειρατές που τις καταλήστευαν και ασκούσαν ηθική τρομοκρατία στους επαναστατημένους Έλληνες, οι οποίοι περισσότερο από ποτέ έπρεπε τότε να βρουν ελεύθερους τους θαλάσσιους δρόμους για να στηρίξουν με το ναυτικό τους τον αγώνα. Παράλληλα συγκροτεί, πάλι με δικά της έξοδα , σώμα πεζών και με αυτό υπό την αρχηγία της ,ανέλαβε την υπεράσπιση της Μυκόνου. Συγκροτεί ακόμη στόλο από έξι πλοία που τον προσαρτά σε εκείνον του Τομπάζη για

να υποστηρίξει τις σπουδαίες ναυτικές του επιχειρήσεις.

Με σώμα πεζικού αποτελούμενο από 16 λόχους των πενήντα ανδρών, σύνολο 800, συμμετέχει στην εκστρατεία της Καρυστίας. Στην συνέχεια θα συμμετάσχει σε κρίσιμες μάχες για την συνέχεια της Επανάστασης στην Φθιώτιδα , την Λειβαδιά και στο Πήλιο πλάι στον Γρηγόριο Σάλα. Μετά επιστρέφει στην Μύκονο όπου αποδύεται σε μια πολυσχιδή προσπάθεια τροφοδοσίας του στόλου μας. Το ηρωικό της πρότυπο μεταδίδεται σαν τον άνεμο και η φήμη της σύντομα ξεπερνά τα εθνικά σύνορα. Ο ευγενής αγώνας της συνεχίζει τα φιλελληνικά αισθήματα των γυναικών στην Γαλλία και την Αγγλία και η Μαντώ, εκμεταλλευόμενη την γλωσσομάθειά της, τους αποστέλλει πατριωτικές επιστολές , μέσω των οποίων προσπαθεί να τις ευαισθητοποιήσει ακόμα περισσότερο στην υπόθεση του αγώνα. Όλη η Ευρώπη συζητά για την μεγάλη Ελληνίδα που θυσιάζει την μεγάλη περιουσία και τα νιάτα της για να βοηθήσει την υπόθεση της Εθνεγερσίας.

Είναι απορίας άξιον πώς την ίδια ώρα που η Μαντώ γίνεται πρότυπο θυσίας και ηρωισμού σε όλη της Ευρώπη, στην Ελλάδα η τεράστια πατριωτική συμβολή της περνά απαρατήρητη από τους ιστορικούς της εποχής που μάλλον αποτυπώνουν τα ιστορικά γεγονότα με βάση τις οικονομικές ωφέλειες που έχουν από τους οπλαρχηγούς για να εξυπηρετήσουν τις πολιτικές τους σκοπιμότητες, παρά με κριτήριο την αντικειμενική πραγματικότητα , και την αληθινή προσφορά των αγωνιστών του 21! Για αυτή την αδικία και την στρέβλωση της ιστορικής πραγματικότητας ο φιλέλληνας Jules το 1890ν θα γράψει: «Είναι απορίας άξιον πώς τέτοια γυναίκα ελησμονήθηεντελώς από όλους τους Έλληνες ιστορικούς». Το 1825 ωστόσο κυκλοφόρησε στα γαλλικά το βιβλίο του φιλέλληνα T.Ginouvier « Maurogenie ou L heroine de Grece» (Μαυρογένους ,μια ηρωίδα της Ελλάδος) όπου παραστατικότητα ο Γάλλος ιστορικός περιγράφει ακριβοδίκαια τον βίο της μεγάλης

Ελληνίδας όπως τον διαιστώνθησαν και με ηθική ένταση τον αποτύπωσαν οι ρομαντικοί φιλέλληνες συγγραφείς της εποχής. Η έκδοση αυτή γρήγορα θα εξαντληθεί και σύντομα θα επανεκδοθεί το 1826 στο Παρίσι καθιστώντας το όνομα της Μαντούς ηθικά περιλάμπρο σε όλους τους κύκλους της Ευρώπης. Θα ακολουθήσει και μια ακόμα έκδοση του βιβλίου που αναδεικνύει την δίψα των Ευρωπαίων για να γνωρίσουν την Μαντώ το 1830. Από την αυτοθυσία και την ανιδιοτέλεια για την πατρίδα της θα εμπνευστεί και ο μεγάλος ζωγράφος Adam Friedel και θα φτιάξει το πορταίτο της που την κάνει γνωστή σε όλη της Ευρώπη, περιλαμβανόμενο στα πορταίτα των 24 προσωπογραφιών των επισημότερων αρχηγών της ελληνικής επανάστασης.

Πού βρίσκεται όμως η απελευθερωμένη από τους Τούρκους Ελλάδα την μεγάλη ηρωίδα; Με το πέρας της Επανάστασης η Μαντώ εγκαθίσταται στο Ναύπλιο. Ο Κυβερνήτης, αισθανόμενος βαρύ το χρέος της Ελλάδος προς την ηρωίδα θα της αποδώσει τον τίτλο του Αντιστρατήγου, τον οποίον η Μαντώ είναι και η μοναδική Ελληνίδα που τον φέρει μέχρι σήμερα. Θα της αναθέσει ακόμα την εποπτεία του Ορφανοτροφείου που ιδρύει στην Αίγινα.

Την περίοδο αυτή θα αναπτυχθεί ένας φλογερός έρωτας μεταξύ του Δημητρίου Υψηλάντη και της Μαντούς. Ο Υψηλάντης γοητεύεται από την απaráμιλλη αυτοθυσία της και τον ηρωισμό της, αλλά και από την ομορφιά της που συνδυάζεται με την σπάνια για την εποχή μόρφωσή της και την ευρωπαϊκή της κουλτούρα. Αυτά για τον μεν πρίγκιπα αποτελούν θέλγητρο, για τις κοινωνικές όμως υστερήσεις και στρεβλώσεις της μετεπαναστατικής Ελλάδας ερμηνεύονται με κακοήθη τρόπο.

Ο ενδεχόμενος γάμος του Υψηλάντη με την ανιψιά του πρώην ηγεμόνα της Βλαχίας είναι προφανές ότι θα τον ισχυροποιήσει περαιτέρω πολιτικά με την απόκτηση νέων ερεισμάτων στις αυλές της Μολδοβλαχίας και θα του ανοίξει ακόμα πιο πολύ τον δρόμο για την άνοδο

στο στέμμα του νεότευκτου βασιλείου της Ελλάδας. Το γεγονός αυτό θορυβεί μεγάλο τμήμα της πολιτικής τάξης που πολλές φορές έχει αμαυρώσει στο εξωτερικό την εικόνα της αγωνιζόμενης να αποτινάξει τον ζυγό της σκλαβιάς πατρίδας με τις ίντριγκες και τις ηθικές της ασχήμιες. Χαρακτηριστικές αυτών των κινήσεων είναι η φυλάκιση του Κολοκοτρώνη και του Πλαπούτα, η απόπειρα καταδίκης των υποδειγμάτων δικαστικού ήθους Τερτσέτη και Πολυζωΐδη, και η ολέθρια για όλους τους Έλληνες δολοφονία του Καποδίστρια. Περισσότερο θορυβημένος όλων ο Ιωάννης Κωλέττης, εκπρόσωπος των γαλλικών συμφερόντων, προσπαθεί με κάθε τρόπο αφ' ενός να διαβάλλει στον Υψηλάντη την Μαντώ, αφ' ετέρου να τον τρομοκρατήσει για την ζωή του, αν επιμείνει σε αυτήν την σχέση. Στην χυδαία αυτή του προσπάθεια δεν θα διστάσει να οργανώσει ακόμα και απαγωγή της Μαντούς και μεταφορά της από το Ναύπλιο στην Μύκονο, σε συνδυασμό με την πυρπόληση της εν Ναυπλίω οικίας της. Όμως σε αυτό θα βοηθηθεί και από την βαρύτατα εξασθενημένη υγεία του Υψηλάντη, που, ανίκανος να αντιδράσει, θα παρακολουθεί τα γεγονότα, ώσπου να πεθάνει ένα χρόνο μετά.

Η στάση του αυτή θα εκλειφθεί από την Μαντώ ως υπαναχώρηση στην σχέση τους, πράγμα που την βυθίζει σε απέραντη θλίψη.

Κοντά στην ψυχολογική καταρράκωση έρχεται και η οικονομική ένδεια να επιδεινώσει ακόμα περισσότερο τα πράγματα. Εγκαταλελειμμένη καταφεύγει σε συγγενείς της στην Πάρο για να εξασφαλίσει ένα κομμάτι ψωμί. Υπάρχουν και αναφορές της Μαντούς προς το Βουλευτικό μέσω των οποίων ζητά από την κυβέρνηση οικονομική βοήθεια για να ζήσει. Αρχικά εγκρίνεται η παροχή βοήθειας «διά λόγον ευχαριστήσεως διά τας προς την Πατρίδα και το Έθνος εκδουλεύσεις της κυρίας Μαντούς Μαυρογένους». Μεταγενέστερες εκκλήσεις της όμως για βοήθεια θα απορριφθούν από την έμπλη από μίσος εναντίον της κυβέρνηση Κωλέττη «να

λάβη πρόνοιαν η διοίκησης να εξοικονομήσει και αυτήν δυστυχούσαν ήδη , δυστυχώς απερρίφθησαν μετά πολλών βαΐων».

Ποια όμως ζητούσε βοήθεια , γιατί είχε περιέλθει σε πενία, την οποία βοήθεια η Ελλάδα πεισματικά της αρνιόταν; Η αρχοντοπούλα της Βλαχίας που είχε δωρίσει ολόκληρη την μυθώδη περιουσία της στην πατρίδα... Κατάμηση και λησμονημένη θα πεθάνει στην Πάρο το 1840 από τυφοειδή πυρετό. Ενταφιάστηκε με δημόσια δαπάνη στο προαύλιο της εκκλησίας της Παναγίας της Εκατονταπυλιανής . Με την ανακαίνιση της εκκλησίας αργότερα θα καταστραφεί ο τάφος της καθώς και τα καμπαναριά που σήμαναν τον θάνατό της. Αν όμως η επίσημη πολιτεία την ξέχασε, δεν συνέβη το ίδιο και με τον απλό λαό, που πάντοτε αναγνώρισε τις πολύτιμες υπηρεσίες της. Το 1896 ο Θεόδωρος Blancard δημοσίευσε την βιογραφία της Μαντούς την οποία με μια δόση ειρωνείας αφιέρωνε «εις τους Παρίους, Μυκονίους και Τηνίους λίαν επιλήσμονας της δόξης των». Προφανώς η ειρωνεία δεν είχε αποδέκτες τους απλούς ανθρώπους αλλά τους πολιτικούς και διοικητικούς παράγοντες που είχαν λησμονήσει την μεγάλη ηρωίδα της επανάστασης. Η βιογραφία συμπληρωμένη σε δύο τόμους επανεκδόθηκε το 1909. Μετέπειτα κυβερνήσεις μας με διάφορες τιμητικές εκδηλώσεις ,αφιέρωματα και πρωτοβουλίες αποκατέστησαν την αδικία της πατρίδας προς την Μαντώ που εν τω μεταξύ όμως είχε δρέψει τις δάφνες της παγκόσμιας αναγνώρισης ως πρότυπο ηθικής έξαρσης, αυτοθυσίας, πατριωτικής ανιδιοτέλειας και ηρωισμού. Σε αυτά τα πλαίσια παλαιότερα είχε δημιουργηθεί νόμισμα δύο δραχμών προς τιμήν της. Και το 1934 ,όταν σχεδιάστηκε το Άλσος του «Πεδίου του Άρεως» με σκοπό να τιμηθούν οι Ήρωες της Επανάστασης του 21 στην επονομαζόμενη «Οδό των Αγωνιστών του 21»του άλσους στις 21 προτομές των μεγαλύτερων Ηρώων της Επανάστασης περιελήφθη και η προτομή της Μαντούς. Ακόμα ένα άγαλμά της έχει

στηθεί στο παλιό λιμάνι της Πάρου στην μέση της «Πλατείας Μαντούς» .

ΒΙΒΗ ΣΙΩΡΟΥ
(μαθήτρια)



ΚΑΤΣΑΝΤΩΝΗΣ

Γεννήθηκε στο χωριό Μάραθο της Ευρυτανίας ανάμεσα στο 1773 και το 1775. Ο πατέρας του Γιάννης Μακρυγιάννης ήταν Βλάχος Σαρακατσάνος από την Ήπειρο. Κυνηγημένος από τον Αλή πασά των Ιωαννίνων ήρθε στον Μάραθο, όπου παντρεύτηκε. Νονός του Κατσαντώνη έγινε ο ξακουστός κλέφτης Δίπλας. Λέγεται πως την ώρα της βάφτισης ακούστηκε ότι στην περιοχή υπήρχε τουρκική περίπολος και ο Δίπλας δεν έχασε την ευκαιρία να επιτεθεί στον εχθρό, αφήνοντας το παιδί στην Αγία Τράπεζα.

Ο Αντώνης από πολύ μικρός ήταν μικρόσωμος κι ασθενικός. Από νωρίς είχε το πάθος να ακολουθήσει τον νονό του και να γίνει κλέφτης στα αγραφιώτικα βουνά. Κάθε φορά που το έλεγε στην μάνα του, εκείνη του απαντούσε:

-Κάτσε, Αντώνη, κάτσε. Από αυτά τα λόγια πήρε το όνομα Κατσαντώνης. Τελικά βγήκε στο κλαρί στα 1800, όταν ήταν πια 25 χρόνων. Ο Τούρκος μπουλούκμπασης που έκανε δουλειά

αστυνόμου ,όταν έκανε μια ζωκλοπή εκεί κοντά, θεώρησε υπεύθυνο τον Κατσαντώνη και τον αδερφό του. Τον Κατσαντώνη τον βασάνισε δύο μέρες ,ζητώντας λύτρα από τον πατέρα του για να τον αφήσει. Τα λύτρα πληρώθηκαν κι ο Κατσαντώνης ελευθερώθηκε έχοντας όμως πάνω του τα σημάδια του βασανισμού του. Δεν μίλησε καθόλου για όσα τράβηξε, αλλά ένα βράδυ έστησε καρτέρι στον μπουλούκμπαση και τον σκότωσε. Το ίδιο βράδυ βγήκε κλέφτης δίπλα στον νονό του.

Μαζί με τον Κατσαντώνη βγήκαν κλέφτες και τα δυο αδέρφια του, Χασιώτης και Λεπενιώτης. Οι ήττες των Τούρκων εξ αιτίας του Κατσαντώνη οδήγησαν τον Αλή πασά να αιχμαλωτίσει και να βασανίσει τους γονείς του. Στο τέλος τους έπνιξε στην λίμνη των Ιωαννίνων. Ο χαμός των γονιών του έκανε τον Κατσαντώνη ορκισμένο εχθρό των Τούρκων. Στις μάχες εναντίον τους , ο Κατσαντώνης κέρδιζε με την ικανότητα της στρατηγικής και του πάθους.

Στην Λευκάδα τον Ιούλιο του 1807 ,με πρωτοβουλία του Καποδίστρια και του Μητροπολίτη Ιγνατίου, συγκαλείται κλεφταρματολίτικη συνάντηση με σκοπό τον συντονισμό όλων των δυνάμεων για την προετοιμασία μιας εθνικής εξέγερσης. Σε αυτήν ο Κατσαντώνης ανακηρύχθηκε αρχηγός όλων των Ελλήνων κλεφτών από τον ίδιο τον Καποδίστρια. Μετά από αυτό ο Κ. συνέχισε να δίνει μάχες και να νικά τους Τούρκους. Μεγάλωσε το ασκέρι του και μιλούσε σε όλα τα χωριά για το πόση σημασία έχει ο αγώνας των Ελλήνων κατά του τούρκικου ζυγού.

Δυστυχώς όμως ο Κ. αρρώστησε βαριά από ευλογιά. Έχοντας ελάχιστες πιθανότητες να ζήσει, οι σύντροφοί του τον κρύβουν σε μια απόκρυμνη σπηλιά πάνω στα βουνά. Κοντά του μένει ο αδερφός του Χασιώτης με 5 παλικάρια. Η είδηση της ασθενείας του χαροποιεί τον Αλή που στέλνει Τούρκους να τον ψάξουν. Ακολουθεί η προδοσία της κρυψώνας του μετά από βασανισμούς . Έτσι πέφτει στα χέρια του Αλή. Εκείνος προσπαθεί χωρίς επιτυχία να τον

προσεταιριστεί, οπότε αποφασίζει τον μαρτυρικό του θάνατο. Μαζί με τον αδερφό του δένονται κάτω από έναν πλάτανο και με σφυριά τους σπάνε ένα – ένα τα κόκαλά τους. Πέθαναν μετά από 6 ώρες μαρτυρίου. Τάφος του είναι όλη η Ελλάδα, ο αγώνας του έγινε φωτιά που άναψε στις ψυχές των Ελλήνων τον πόθο για την μεγάλη επανάσταση.

Είναι ο αντιπροσωπευτικός τύπος του ελεύθερου ανθρώπου, που μέσα του αστράφτει το αιώνιο πάθος για Λευτεριά! Υπόδειγμα Κλέφτη, με μεγάλο ηθικό ανάστημα, φυσιολογική κυριαρχική, αναδείχτηκε σε κορυφαίο της Κλεφτουριάς ολόκληρης της προεπαναστατικής Ελλάδας. Αγαπήθηκε όσο κανένας άλλος απ' τον λαό που στο πρόσωπό του έβλεπε τον απροσκύνητο, τον αδούλωτο άνθρωπο που χτυπούσε με εκδίκηση τον δυνάστη. Ο Σταυραετός των Τζουμέρκων και των Αγράφων , ο Κατσαντώνης, ο σταυραετός της Κλεφτουριάς , ο πρόδρομος της λευτεριάς του Γένους, που με τον μαρτυρικό του θάνατο ανυψώθηκε σε φλάμπουρο εθνικής λύτρωσης, αποτελεί το καύχημα όλων των Σαρακατσάνων! Η ιστορία του μας διδάσκει ότι όποιος θέλει να είναι ελεύθερος ,πρέπει να είναι αγωνιστής. Η ελευθερία θέλει αγώνα, θάρρος και τόλμη!

ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΛΟΡΕΤΖΟΣ
ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΜΑΜΜΗΣ
(μαθητές)



ΛΑΣΚΑΡΙΝΑ ΜΠΟΥΜΠΟΥΛΙΝΑ

Ηρωίδα της θάλασσας του 1821, από τις μεγαλύτερες μορφές της ελληνικής ιστορίας. Γεννήθηκε στις φυλακές της Πόλης στις 11 Μαΐου 1771, όταν η μητέρα της Σκεύω (Παρασκευή) επισκέφθηκε τον τότε φυλακισμένο και ετοιμοθάνατο πατέρα της, Σταυριανό Πινόση, που είχε συλληφθεί λόγω της ενεργού συμμετοχής του στα Ορλωφικά. Την μητέρα της βοήθησαν στον τοκετό ο συγκρατούμενος του πατέρα της Παναγιώτης Μούρτζινος, ο οποίος και την βάφτισε μέσα στην φυλακή δίνοντάς της το όνομα Λασκαρίνα , επειδή έτσι έλεγαν την μητέρα του και ο Τούρκος δεσμοφύλακας.

Στα 17 της παντρεύτηκε τον Σπετσιώτη πλοίαρχο Δημήτριο Γιάννουζα, που όμως σκοτώθηκε το 1797 σε συμπλοκή με Αλγερινούς πειρατές. Μένει χήρα στα 26, νε τρία παιδιά, τον Ιωάννη, τον Γεώργιο και την Μαρία. Το 1801 παίρνει δεύτερο σύζυγο τον Σπετσιώτη караβοκύρη Δημήτριο Μπούμπουλη εξ ου και Μπουμπουλίνα(γυναίκα του Μπούμπουλη). Κι αυτός σκοτώθηκε σε σύγκρουση με Αλγερινούς πειρατές το 1811. Μαζί του απέκτησε άλλα τρία παιδιά, την Ελένη, την Σκεύω και τον Νικόλαο.

Με την περιουσία του συζύγου της που ξεπερνούσε τα 300.00 τάλιαρα, ασχολήθηκε με τα ναυτιλιακά , έγινε μέτοχος σε διάφορα σπετσιώτικα πλοία και διαχειριζόταν μεγάλη περιουσία σε πλοία, μετρητά και ακίνητα , ενώ ναυπηγεί, και τρία δικά της πλοία,

έχοντας την φροντίδα και των έξι παιδιών της.

Το 1816 οι Οθωμανοί επιχείρησαν να κατασχέσουν την περιουσία της , επειδή τα πλοία του συζύγου της μετείχαν υπό ρωσική σημαία, στον ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1806.Με την μεσολάβηση του Ρώσου πρεσβευτή στην Κωνσταντινούπολη Στρωγκάνωφ και της μητέρας του Σουλτάνου Βαλιδέ Σουλτάνας κατόρθωσε να διασώσει την περιουσία της.

Στην Κωνσταντινούπολη , όπου βρισκόταν το 1819 φαίνεται ότι μύηθηκε στην Φιλική Εταιρεία, αλλά το γεγονός αμφισβητείται, επειδή η οργάνωση δεν έκανε ποτέ μέλη της γυναίκες! Από την άλλη όμως είναι γνωστό πως η Μαντώ μύηθηκε στην Εταιρεία από τον θείο της πατέρα Νικόλαο Μαύρο, λίγο πριν την Επανάσταση!

Γυρνώντας στις Σπέτσες, ναυπηγεί το πλοίο «Αγαμέμνων» που της κόστισε 25.000 δίστηλα και διαθέτει 18 κανόνια. Η ναυπήγηση ολοκληρώνεται το 1820. Πρόκειται για κορβέτα μήκους 75 μέτρων, και ήταν το μεγαλύτερο πλοίο που έλαβε μέρος στην Επανάσταση.



Στις 13 Μαρτίου του 1821 υψώνει στον Αγαμέμνονα το δικό της λάβαρο, τον αετό με την άγκυρα και τον φοίνικα. Ο αετός συμβόλιζε το σκλαβωμένο έθνος που θα αναγεννηθεί όπως ο φοίνικας με την βοήθεια του ναυτικού που συμβολίζει η άγκυρα.

Στις 3 Απριλίου 1821 ,ανήμερα των Βαΐων οι Σπέτσες επαναστατούν πρώτες από τα υπόλοιπα νησιά και η Μπουμπουλίνα , με τον « Αγαμέμνονα» αρχίζει τον ναυτικό αποκλεισμό του Ναυπλίου. Μετά τον θάνατό της οι απόγονοί της δώρισαν στο ελληνικό κράτος το πλοίο « Αγαμέμνων» που μετονομάστηκε σε « Σπέτσαι» και αποτέλεσε την ναυαρχίδα του νεοσυσταθέντος από τον Καποδίστρια

κρατικού στόλου, για να ανατιναχτεί από τον Μιαούλη στα θλιβερά γεγονότα που συνέβησαν στον Πόρο το 1831.



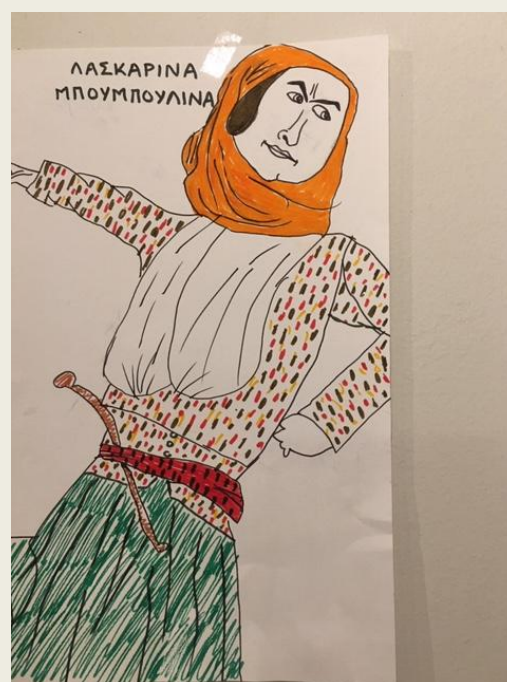
Ο Εθνικός Ξεσηκωμός βρήκε την Μπουμπουλίνα « πεντηκοντούτιδα, ωραία, αρειμάνιον ως αμαζόνα, επιβλητική καπετάνισσαν προ της οποίας ο άνανδρος ησχύνετο, και ο ανδρείος υπεχώρει» , όπως την σκιαγράφησε ο ιστορικός Ιωάννης Φιλήμων. Ξόδεψε την περιουσία της όχι μόνο για την διατήρηση των πλοίων της, αλλά και για την μισθοδοσία δικών της στρατευμάτων στην ξηρά. Συμμετείχε με το πλοίο της στον αποκλεισμό του Ναυπλίου , ενώ παράλληλα εφοδίασε με δικές της δαπάνες τους υπερασπιστές του Άργους.



Ο «ΑΓΑΜΕΜΝΩΝ» από το Μουσείο Μπουμπουλίνας στις Σπέτσες.

Σε μια έφοδο των Τούρκων υπό τον Κεχαγιάμπεη σκοτώθηκε ο γιος της Ιωάννης Γιάννουζας. Στην συνέχεια η Μπουμπουλίνα έλαβε μέρος στον αποκλεισμό της Μονεμβασίας , στην πολιορκία και την άλωση του Ναυπλίου και της Τριπόλεως, στην οποία εισήλθε πάνω σε λευκό ίππο και έσωσε τα χαρέμια του Χουρσίτ πασά, από τους πολιορκητές.

Μετά την άλωση του Ναυπλίου τον Νοέμβριο του 1822 η Μπουμπουλίνα εγκαταστάθηκε στην πόλη (έδρα της προσωρινής κυβέρνησης) όπου έζησε ως τα μέσα του 1824. Εκδιώχθηκε από το Ναύπλιο κατά την διάρκεια του εμφυλίου όταν πήρε το μέρος του φυλακισμένου Κολοκοτρώνη με τον οποίο είχε συγγενέψει, από τον γάμο της κόρης της Ελένης με τον γιο του, Πάνο. Οι κυβερνητικοί σκότωσαν τον γαμπρό της και από την ίδια αφαίρεσαν το κομμάτι γης που της είχαν δώσει για τις υπηρεσίες της στον αγώνα.



ΣΚΙΤΣΟ : ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΛΑΜΑΚΗΣ
(μαθητής)

Το 1825 την βρίσκει στις Σπέτσες, χωρίς σχεδόν περιουσία και πικραμένη από τις έριδες των πολιτικών και την εξέλιξη της επανάστασης μέχρι το τέλος της ζωής της που δεν άργησε να έρθει. Τον Μάιο του 1825 ο γιος της Γεώργιος Γιάννουζας κλέφτηκε με την Ευγενία Κούτση, κουνιάδα του ετεροθαλούς αδερφού της Μπουμπουλίνας Λάζαρου Ορλόφ . Ο Ορλόφ, συνοδευόμενος από μέλη της οικογένειας Κούτση , πήγε στο σπίτι της Μπουμπουλίνας σε αναζήτηση της Ευγενίας. Στην λογομαχία που ακολούθησε κάποιος πυροβόλησε στο μέτωπο την

Μπουμπουλίνα που έπεσε νεκρή στις 22 Μαΐου 1825, στα πενήντα τέσσερα χρόνια της. Δεν έχει διαλευκανθεί αν ήταν τυχαίο περιστατικό ή δολοφονία. Τα οστά της εναποτέθηκαν στον ιδιόκτητο ναΐσκο του Αγίου Ιωάννου.

Το αρχοντικό της στις Σπέτσες είναι σήμερα Μουσείο. Περιλαμβάνει συλλογή όπλων, επιστολές και άλλα αρχεία, παλιά βιβλία, πορτραίτα της Μπουμπουλίνας, προσωπικά της αντικείμενα, έπιπλα και διακρίσεις που της είχαν απονεμίσει κυρίως ξένες κυβερνήσεις.

Μεταθανάτια έλαβε τον τίτλο του Ναυάρχου, από την Ρωσία, πρωτοφανής τιμή για γυναίκα. Το 2018, 193 χρόνια μετά τον θάνατό της, ήταν η σειρά της πατρίδας της να την τιμήσει. Με απόφαση του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας (Φ.Ε.Κ.373 τεύχος Γ της 11^{ης} Απριλίου) της απονεμήθηκε ο βαθμός του Υποναυάρχου, επί τιμή, ο Πολεμικός Σταυρός Α΄ Τάξεως και το Μετάλλιο Εξαίρετων Πράξεων για « τον απaráμιλλο ηρωισμό της, την αυτοθυσία και την αφοσίωση που επέδειξε προς το Ελληνικό Έθνος τα οποία την κατέστησαν στην μνήμη όλων των Ελλήνων και Ελληνίδων ως Εθνικό Ιδεώδες» σύμφωνα με το αιτιολογικό της απόφασης.

ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΡΩΤΣΙΟΣ - ΣΑΡΑ ΧΑΣΤΟΤΣΙ
(μαθητές)



ΤΟ ΕΥΝΑΡΔΕΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ

Ένα από τα πιο φημισμένα καποδιστριακά κτίρια της Αίγινας και το πρώτο νεοκλασικό κτίριο του νεότερου ελληνικού κράτους είναι το Ευνάρδειο (Κεντρικό) Διδασκαλείο ή Ευνάρδειος

Σχολή, δωρεά του θερμού φιλέλληνα Ιωάννη –Γαβριήλ Ευνάρδου, φίλου του τότε Κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια.

Κατασκευάστηκε δίπλα στην Μητρόπολη το 1830 σε οικόπεδο που παραχώρησε η κοινότητα Αιγίνης, από τους αρχιτέκτονες Σταμάτιο Κλεάνθη και Eduard Schaubert, σε μια περίοδο που έκριναν πως για την πρόοδο της Αίγινας ως πρωτεύουσας ήταν απαραίτητο να δημιουργηθούν οι δομές εκπαίδευσης των πολιτών της, μέσω πιστοποιημένων διδασκάλων.

Η ιστορία του αρχίζει από τότε που ο Κυβερνήτης θέλησε να υλοποιήσει το όραμά του για την Παιδεία. Με σχετικό ψήφισμα και κυβερνητικό διάταγμα την 1^η Νοεμβρίου 1928 ιδρύεται το Κεντρικό Σχολείο της Αίγινας, το οποίον αρχικά στεγάζεται μέσα στο κτίριο του Ορφανοτροφείου. Επειδή όμως ο χώρος ήταν ανεπαρκής, στις 18 Μαΐου 1830 υπογράφηκε συμφωνητικό ανοικοδόμησης σύμφωνα με το οποίο οι εργασίες θα άρχιζαν στις 19 Μαΐου 1830 και θα παραδινόταν έτοιμο στα τέλη του ερχόμενου Ιουλίου.

Ήταν το πρώτο ανώτερο εκπαιδευτικό ίδρυμα της ελεύθερης Ελλάδος. Στόχος του, εκτός από την εκπαίδευση δασκάλων, ήταν και η δημιουργία μορφωμένων στελεχών για τις κρατικές υπηρεσίες. Είχε για δασκάλους καταξιωμένους λόγιους της εποχής με επί κεφαλής τον Γεώργιο Γεννάδιο. Σε αυτό λειτουργούσε Σχολή που προσέφερε τρίμηνη εκπαίδευση στους μελλοντικούς δασκάλους, αλλά και πειραματικό αλληλοδιδασκτικό σχολείο. Στέγασε το κεντρικό Σχολείο (το πρώτο ίδρυμα ανώτερης εκπαίδευσης) και αργότερα την Εθνική Βιβλιοθήκη, το Σχολαρχείο και το Αρχαιολογικό Μουσείο της Αίγινας (1826-1982). Από τότε που το Μουσείο μεταφέρθηκε σε νέο κτίριο, το Ευνάρδειο έχει ουσιαστικά εγκαταλειφθεί, και οι φθορές που έχει υποστεί από τον χρόνο και τους ανθρώπους είναι πλέον εμφανείς.

ΟΛΟΙ ΟΙ ΜΑΘΗΤΕΣ ΤΗΣ Δ΄ ΤΑΞΗΣ



ΣΚΙΤΣΟ : ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΛΑΜΑΚΗΣ(μαθητής)

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ Δ ΤΑΞΗΣ: ΝΑΤΑΣΑ ΣΤΑΚΙΑ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΟΙΡΑ , ΡΙΚΑ ΣΑΡΙΦ, ΣΑΡΑ ΧΑΣΤΟΤΣΙ, ΒΙΒΗ ΣΙΩΡΟΥ,ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΑΡΒΑΝΙΤΗ, ΑΓΑΠΗ ΜΠΑΣΙΛΑΡΗ,ΕΥΑ ΑΝΥΦΑΝΤΑΚΗ, ΝΙΚΟΣ ΛΕΤΣΙΟΣ, ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΚΟΚΟΡΗ, ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΟΥΡΗΣ,ΔΙΟΝΥΣΗΣ ΛΟΡΕΤΖΟΣ, ΣΟΦΙΑ ΜΑΚΑΡΑΤΖΗ, ΚΑΤΙΑΝΝΑ ΠΙΤΣΙΛΟΥ, ΚΡΙΣΤΙΑΝ ΜΑΡ ΓΚΑΛΒΕΖ, ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΜΑΜΜΗΣ, ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ, ΝΙΚΟΣ ΚΟΤΡΩΤΣΙΟΣ,ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΛΑΜΑΚΗΣ , ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΑΚΗΣ



ΠΑΠΑΦΛΕΣΣΑΣ: Ο Γρηγόριος Δικαίος ή Παπαφλέσσας, γεννήθηκε το 1788 στην Πολιανή της Μεσσηνίας. Ήταν υστερότοκος γιος από δεύτερο γάμο του Δημητρίου Δικαίου και είχε άλλα 27 αδέρφια. Τον επίθετο Δικαίος είναι το πραγματικό της εν λόγω οικογένειας και

απαντάται ακόμα και σήμερα στην Πολιανή. Το δε Φλέσσας ή Φλεσσαίος ετυμολογείται εκ παραφθοράς από το Εφέσιος ή Εφεσαίος. Βαπτίστηκε Γεώργιος και από όλα τα αδέρφια του ήταν ο πιο ανυπάκουος κι ατίθασος! Όταν μεγάλωσε, αποφάσισε από μόνος του να γίνει ιερέας και να μορφωθεί. Φοίτησε στην σχολή της Δημητσάνας την οποία δεν τελείωσε και χειροτονήθηκε στην μονή της Παναγίας της Βελανίδας στην Καλαμάτα , επειδή πίστευε πως έτσι θα αποκτούσε εξουσία. Πήρε το όνομα Γρηγόριος.



ΣΚΙΤΣΟ: ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΛΑΜΑΚΗΣ(μαθητής)

Εξ αιτίας του επαναστατικού χαρακτήρα του ήρθε σε σύγκρουση με τον επίσκοπο Μονεμβασιάς, έφυγε από την μονή του και πήγε στο μοναστήρι της Ρεκίτσας. Η νέα σύγκρουσή του με Τούρκο αξιωματούχο για τα περιουσιακά της μονής τον έκανε να αφήσει την Πελοπόννησο και να περάσει στην Ζάκυνθο, όπου γνώρισε τον Κολοκοτρώνη. Αργότερα πήγε στην Πόλη, όπου χειροτονήθηκε Αρχιμανδρίτης από

τον Πατριάρχη Γρηγόριο τον Ε΄. Μιούμενος όμως στην Φιλική Εταιρεία, έγινε ένας από τους πιο ενεργητικούς αποστόλους της. Ήταν φανατικός οπαδός της ελευθερίας! Τον Νοέμβριο του 1820 αγοράζει καράβι στο όνομα του Φιλικού Παλαιολόγου Λεμονή και, αφού λαμβάνει το ποσό των 90.000 γροσίων από την τοπική εφορεία της Εταιρείας, αναχωρεί για την Πελοπόννησο. Περνά από τις Κυδωνίες της Μ. Ασίας, φορτώνει το πλοίο πυρομαχικά με προορισμό την Μάνη. Πηγαίνει στην Ύδρα όπου συναντά μια αμφιθυμική κατάσταση. Από την μια οι φιλικοί Οικονόμου, Γκίκας, Κυριαζής, ενθουσιάζονται μαζί του, ενώ ο Κουντουριώτης και άλλοι προύχοντες είναι επιφυλακτικοί. Ίδια κατάσταση αντιμετωπίζει και στις Σπέτσες. Προεστώ της Πελοποννήσου στέλνουν τον Παναγιώτη Αρβαλή για να τον βολιδοσκοπήσει, μα τελικά ο Αρβαλής ασπάστηκε τις απόψεις του. Αυτό τον έκανε στα μάτια των προεστών πιο επικίνδυνο και αποφάσισαν να τον απομονώσουν. Για αυτό και κυκλοφορούσε με ενόπλους σωματοφύλακες, όταν πέρασε στην Πελοπόννησο. Δεν δίσταζε να λείει ακόμα και ψέματα για να κινητοποιεί τους Έλληνες και να τους πείθει να συμμετάσχουν στην Επανάσταση! Τα λόγια του μιλούσαν στην καρδιά τους! Ο ίδιος πολέμησε πλάι σε σπουδαίους αγωνιστές, όπως ο Κολοκοτρώνης! Κι όταν ο Ιμπραήμ αποβιβάστηκε στην Πελοπόννησο, δεν δίστασε να τον αντιμετωπίσει σε μια αδύνατη θέση, στο Μανιάκι, και να πέσει νεκρός, ώστε να πείσει με την θυσία του τους Έλληνες να μονοιάσουν και να αντιμετωπίσουν από κοινού τον νέο και επικίνδυνο εχθρό!

ΕΥΑ ΑΝΥΦΑΝΤΑΚΗ - ΚΡΙΣΤΙΑΝ ΓΚΑΛΒΕΖ
(μαθητές)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗΣ

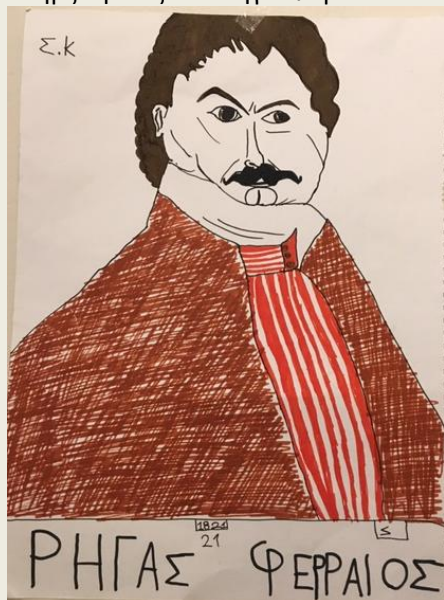


Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης ή Καραϊσκος (Σκουληκαριά Άρτας ή Μαυρομάτι Καρδίτσας 1782-Φάληρο 23 Απριλίου 1827) ήταν Έλληνας επαναστάτης που αρχικά υπήρξε κλέφτης και μετέπειτα σπουδαίος αρματωλός και στρατάρχης της Ελληνικής Επανάστασης του 1821. Το επίθετό του είναι υποκοριστικό του Καραϊσκος, που έφερε ο πατέρας του Δημήτριος Ίσκος ή Καραϊσκος, επειδή ήταν μελαμψός. Η μητέρα του, (μοναχή Ζωή Ντιμισκή, αδελφή του κλέφτη Κώστα Ντιμισκή και εξαδέλφη του οπλαρχηγού Γώγου Μπακόλα,), μετά τον θάνατο του Ιωάννη Μαυρομματιώτη, που ήταν ο πρώτος σύζυγός της, έγινε καλογριά, κι έτσι του έμεινε η προσωνυμία «Ο γιος της καλογριάς». Οι πρώτοι του βιογράφοι είτε δεν αναφέρουν τον τόπο της γέννησής του, είτε αναφέρουν διαφορετικές περιοχές, όπως ότι γεννήθηκε σε σπηλιά πλησίον του χωριού Μαυρομάτι Καρδίτσας ή σε μοναστήρι στην Σκουληκαριά.

Παρ' όλα αυτά, το 1997 στα πλαίσια του σχεδίου «Καποδίστριας» αποφασίστηκε να δοθεί το όνομα «Γεώργιος Καραϊσκάκης» στον νεοσύστατο δήμο του νομού Άρτας στον οποίο υπάγεται ως σήμερα η Σκουληκαριά και το 2005 με προεδρικό

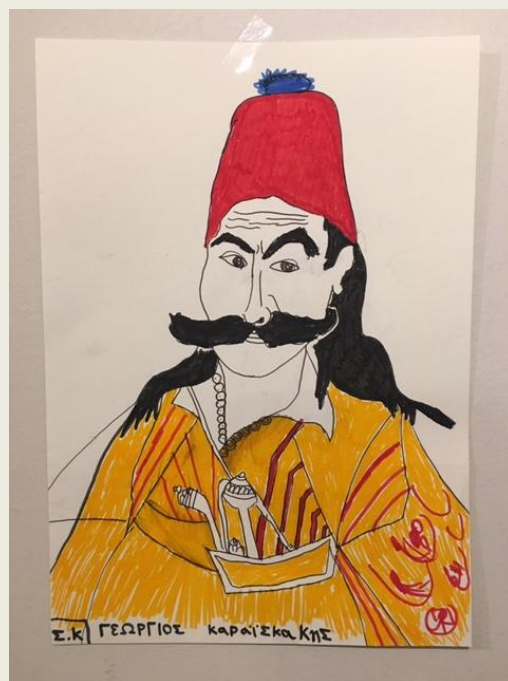
διάταγμα καθιερώθηκε επίσημα στην Σκουληκαριά δημόσια εορτή τοπικής σημασίας προς τιμήν του Καραϊσκάκη, εκτείνοντας περαιτέρω την διαμάχη ως προς τον τόπο γέννησης του ήρωα.

Τα παιδικά του χρόνια ήταν δύσκολα, λόγω του οικογενειακού του ιστορικού, αλλά κι επειδή αναγκάστηκε να ζει μόνος, χωρίς την φροντίδα των γονέων του. Ήταν φιλόνομος, βλάσφημος και βωμολόχος, χαρακτηριστικά που απέκτησε από τα δύσκολα παιδικά του χρόνια. Από την παιδική του ηλικία έκανε τα πρώτα του βήματα ως κλέφτης. Ήδη στα δεκαπέντε σχημάτισε κλέφτικη ομάδα από συνομηλίκους του. Όμως έγινε περισσότερο γνωστός μετά την ενηλικίωσή του. Νεαρός συνελήφθη από τον Αλή πασά και βασανίστηκε για παράνομες πράξεις του, έμαθε όμως συγχρόνως και κάποια γράμματα. Λέγεται πως, τον καιρό που ήταν στα Γιάννενα, όταν ο Αλή πασάς τον ρώτησε κάποτε τι θα ήθελε να του προσφέρει, εκείνος απάντησε: «Αν με γνωρίζεις άξιο για αφέντη, κάνε με αφέντη, αν για δούλο, κάνε με δούλο, αν για τίποτα, ρίξε με στην λίμνη». Ο Αλή πασάς, εκτιμώντας τον ισχυρό του χαρακτήρα τον προσλαμβάνει στην σωματοφυλακή του. Έτσι, τον Μάρτιο του 1798 τον ακολούθησε στην εκστρατεία του κατά του περίφημου πασά του Βιδινίου Πασβάνογλου που υπήρξε φίλος του Ρήγα Φεραίου.



Εκεί ο Καραϊσκάκης αιχμαλωτίστηκε από τις δυνάμεις του Πασβάνογλου και αφού έμεινε κρατούμενος για μικρό διάστημα, επέστρεψε στα Γιάννενα και στον Αλή πασά.

Η πιο σκοτεινή περίοδος στην ιστορία του Καραϊσκάκη θεωρείται η παραμονή του στην αυλή του Αλή Πασά, μέχρι να λιποτακτήσει το 1804 και να πάει στο ασκέρι του Κατσαντώνη. Συμμετέχει και διακρίνεται σε πολλές μάχες και γίνεται το πρωτοπαλίκαρο του Κατσαντώνη.



ΣΚΙΤΣΑ: ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΛΑΜΑΚΗΣ (μαθητής)

Την Άνοιξη του 1807 ο Κατσαντώνης δέχεται να βοηθήσει την ρωσοκρατούμενη Λευκάδα. Εκεί ο Καραϊσκάκης γνωρίζεται με άλλους οπλαρχηγούς και συναντά τον Ιωάννη Καποδίστρια. Μετά την κατάληψη της Λευκάδας από τους Γάλλους, ο Καραϊσκάκης επιστρέφει στα Άγραφα με τους άντρες του Κατσαντώνη. Μετά τον θάνατο του Κατσαντώνη, ο Καραϊσκάκης συνεχίζει την δράση του στο κατσαντωνέικο ασκέρι, ως το 1809, οπότε και εντάσσεται στα ελληνικά τάγματα που είχαν ιδρύσει οι Βρετανοί υπό τον Ριχάρδο Τσωρτς με σκοπό να εκτοπίσουν τους Γάλλους από τα Εφτάνησα. Τον 1812 δηλώνει υποταγή στον Αλή Πασά

και επιστρέφει στα Γιάννενα. Παντρεύεται την Γκόλφω Ψαρογιαννοπούλου με την οποία αποκτά δύο κόρες κι έναν γιο, τον στρατιωτικό και πολιτικό Σπυρίδωνα Καραϊσκάκη (1825-1898). Περί το 1820, όταν ο Αλή πασάς κηρύχθηκε αποστάτης από τον σουλτάνο, ο Καραϊσκάκης τον βοήθησε αρχικά, μα βλέποντας το μάταιο του αγώνα, τον εγκατέλειψε μαζί με τον Ανδρούτσο και άλλους Έλληνες και δήλωσε υποταγή στον σουλτάνο. Τον Ιανουάριο του 1821 συμμετείχε στην σύσκεψη της Λευκάδας, όπου αποφασίστηκε η προετοιμασία της εξέγερσης στην Στερεά Ελλάδα. Μόλις ξέσπασε η Επανάσταση, ο Γώγος Μπακόλας κι ο Καραϊσκάκης, έκαψαν τον οχυρό πύργο του χωριού Καλύβια του Μάλιου. Τα Άγραφα και το αρματολίκι τους, στα τελευταία χρόνια πριν την Επανάσταση τα κατείχαν οι απόγονοι του περίφημου Γιάννη Μπουκουβάλα. Ο Καραϊσκάκης ήθελε να γίνει κάποια μέρα καπετάνιος των Αγράφων και το κατόρθωσε πράγματι το 1821 βοηθούμενος κι από τον Γιαννάκη Ράγκο και τους περί αυτόν Βαλτινούς αναγνωρισμένος ακόμη και από τις οθωμανικές αρχές της Λάρισας. Κάτοχος πλέον των Αγράφων στην αρχή απέφυγε να προσβάλει τους Τούρκους υποκρινόμενος υποταγή στον Σουλτάνο, προκειμένου να αποφύγει επιδρομές Τούρκων στην περιοχή του. Τον Απρίλιο του 1821 αποτυγχάνει να ξεσηκώσει τους Ακαρνάνες και καταφεύγει στα χωριά των Τζουμέρκων. Τον Μάιο μαζί με άλλους οπλαρχηγούς οργανώνει στρατόπεδο της Δυτικής Στερεάς στο Πέτα της Άρτας. Συμμετέχει στις μάχες κατά των Τούρκων στο Κομπότι (30 Μαΐου και 8 Ιουνίου), αλλά τραυματίζεται και αποσύρεται για θεραπεία. Τον Σεπτέμβριο καταλαμβάνει την Άρτα σε σύμπραξη με τους Αρβανίτες, ενώ το 1822 ήρθε σε έντονες προστριβές με τον Γιαννάκη Ράγκο, που αξίων κι αυτός την αρχηγία των Αγράφων. Με την εισβολή των Τούρκων στην Στερεά Ελλάδα (Νοέμβριος 1822) ο Καραϊσκάκης ειδοποίησε από τα Άγραφα τον γέροντα Πανουριά

« ότι διαπραγματεύτηκε προσωρινά με τους Τούρκους να αρχηγέψει στα Άγραφα κι έτσι αυτοί να μην έλθουν» Ενωμένος με τους Στορνάρη και Γρηγόρη Λιακατά προέβησαν σε συμφωνία με τον βαλή της Ρούμελης Χουρσίτ πασά κερδίζοντας χρόνο και περιμένοντας τα αποτελέσματα των εκστρατειών του κατά του Μεσολογγίου, της Ανατολικής Ελλάδας καθώς και της εκστρατείας του Δράμαλη. Μετά την λύση της πρώτης πολιορκίας του Μεσολογγίου, (31 Δεκεμβρίου 1822) μέρος του στρατού του Ομέρ Βρυώνη και του Κιουταχή χρειάστηκε από το Αγρίνιο να μετακινηθεί διερχόμενο από τα Άγραφα. Του στρατού ηγούνταν ο Ισμαήλ Πλιάσας Ισμαήλ Χατζή Μπέντου και Άγο Βασιάρη. Ο Κ. προκατέλαβε με χίλιους περίπου άνδρες την διάβαση κοντά στον άγιο Βλάση (Σοβολάκο) και ανάγκασε τους εχθρούς να οπισθοχωρήσουν στο Αγρίνιο μετά από πεισματώδη μάχη(15 Ιανουαρίου 1823. Είναι η πρώτη μεγάλη του νίκη κατά των Τούρκων .Στα μέσα του 1823 προάγεται σε στρατηγό, αλλά η υγεία του επιδεινώνεται από την φυματίωση και καταφεύγει για ανάπαυση στο μοναστήρι του Προυσού. Έπειτα αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τα Άγραφα και να μεταβεί στην Ιθάκη προκειμένου να συναντήσει έμπειρους γιατρούς για να αντιμετωπίσει την φυματίωση από την οποία έπασχε. Εκείνοι του σύστησαν να παραμείνει στο νησί.

Ο Κ. νοσταλγώντας την Ρούμελη επέστρεψε στο Μεσολόγγι και ζήτησε επίμονα α διοριστεί αρχηγός των ελληνικών όπλων της επαρχίας Αγράφων. Ο Μαυροκορδάτος όμως δεν δέχτηκε. Οι Τζαβελαίοι και άλλοι οπλαρχηγοί ήταν υπέρ του, και εναντίον του μόνο ο Μαυροκορδάτος που ηθελημένα τον παραγνώριζε προκειμένου να υποστηρίξει τον Ράγκο. Τότε συνέβησαν συμπλοκές ανάμεσα σε οπαδούς του και Μεσολογγίτες ,όταν εκείνοι κατέλαβαν το Αιτωλικό και το Βασιλάδι τα οποία αργότερα περιήλθαν στην υπό τον Μαυροκορδάτο διοίκηση του Μεσολογγίου. Ο Μαυροκορδάτος κατηγορήσε τον Κ. για εσχάτη προδοσία, μετά από

ομολογία του Κων/νου Βουλπιώτη, ότι είχε στείλει επιστολή στον Ομέρ Βρυώνη με την υπόσχεση να του παραδώσει το Μεσολόγγι και το Αιτωλικό. Έτσι διόρισε επιτροπή για να εξετάσει την αποκάλυψη της προδοσίας.

Την νύχτα της 10^{ης} προς 11^η Απριλίου 1826 όταν και έπεσε το Μεσολόγγι, ο Κ. βρισκόταν ασθενής στον Πλάτανο της Ναυπακτίας. Πάραυτα έστειλε στην γέφυρα της Βαρνάκοβας παρατηρητές να δουν πόσοι και ποιοι σώθηκαν από την ηρωική φρουρά του Μεσολογγίου. Παρ' ό,τι ο Πλάτανος ήταν έρημος και ο ίδιος ασθενής σε στρώμα, ετοίμασε ψωμί και σφαχτά που μοίρασε πλουσιοπάροχα στα « πειναλέα εκείνα λείψανα του Μεσολογγίου» Στις 17 Ιουνίου μαζί με πολλούς από εκείνους τους μαχητές έφτασε στο Ναύπλιο. Η Επανάσταση ήδη στην Δυτική Στερεά είχε σβήσει και στην ανατολική μόνο η Ακρόπολη των Αθηνών, η Κάζα και τα Δερβενοχώρια κατέχονταν από τους Έλληνες. Τον Ιούλιο του 1826 διορίζεται αρχιστράτηγος της Ρούμελης με πλήρη δικαιοδοσία. Η πρώτη του ενέργεια ήταν να ανακουφίσει τους πολιορκημένους της Ακρόπολης. Στις 19 Ιουλίου 1826 επί κεφαλής 680 περίπου ανδρών ξεκίνησε από το Ναύπλιο για την Στερεά στην οποία είχε εισβάλει ο Ομέρ πασάς της Καρύστου κι ο Κιουταχής από την Θήβα. Στις 6 Αυγούστου νικά τους Τούρκους στο Χαϊδάρι και επαναλαμβάνει την νίκη του δυο μέρες αργότερα. Παρ' ό,τι σοβαρά άρρωστος, θα επιχειρήσει εκστρατεία προς την Δόμβραινα τον Οκτώβριο για να αποκόψει τον ανεφοδιασμό του Κιουταχή που πολιορκούσε την Ακρόπολη. Θα εκκαθαρίσει την [περιοχή και στις 24 Νοεμβρίου θα σημειώσει μεγαλειώδη νίκη επί των Τούρκων στην Αράχοβα. Για τους Τούρκους αυτή είναι η δεύτερη μεγάλη καταστροφή μετά τα Δερβενακία. Έπειτα επιστρέφει στην Αττική, όπου στις 4 Μαρτίου του 1827 θα σημειώσει σπουδαία νίκη στο Κερατσίνι και στις 13 Απριλίου στο μοναστήρι του Αγίου Σπυρίδωνα. Πολύ σύντομα ο Κιουταχής βρέθηκε, λόγω της στρατιωτικής

δεινότητας του Κ. από πολιορκιών σε θέση πολιορκούμενου.

Στις 21 Απριλίου οι ελληνικές δυνάμεις είχαν στρατοπεδεύσει στο Φάληρο. Την αρχηγία τους είχαν αναλάβει οι Τσωρτς και Κόχραν, μετά την Γ' Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας. Ο Καραϊσκάκης έχοντας διαφωνήσει με το σχέδιο της κατά μέτωπον επίθεσης, είχε αποσυρθεί άρρωστος στην σκηνή του. Το απόγευμα της 22ας Απριλίου 1827 ακούστηκαν πυροβολισμοί από ένα κρητικό οχύρωμα. Οι Κρητικοί προκαλούσαν τους Τούρκους και καθώς εκείνοι απαντούσαν οι εχθροπραξίες γενικεύτηκαν. Αν και βαριά άρρωστος, ο Κ. έφτασε στον τόπο της συμπλοκής. Εκεί μια σφαίρα τον τραυμάτισε θανάσιμα στο υπογάστριο, δηλ. στην περιοχή κάτω από την κοιλιά. Οι γιατροί που ανέλαβαν την περίθαλψή του γρήγορα κατάλαβαν πως θα κατέληγε. Μεταφέρθηκε στο στρατόπεδο του στο Κερατσίνι κι αφού μετάλαβε υπαγόρευσε την διαθήκη του που ιδιοχείρως υπέγραψε. Η τελευταία κουβέντα που είπε στους συμπολεμιστές του ήταν : « Εγώ πεθαίνω. Όμως εσείς να είστε μονιασμένοι και να βαστήξετε την πατρίδα». Στις 23 Απριλίου 1827 ο Κ. υπέκυψε στο θανατηφόρο τραύμα του μέσα στο εκκλησάκι του Αγίου Νικολάου στο Κερατσίνι, ανήμερα της γιορτής του, ενώ οι Έλληνες υπέστησαν συντριπτική ήττα στην μάχη του Ανάλατου. Η σορός του μεταφέρθηκε στην εκκλησία του Αγίου Δημητρίου στην Σαλαμίνα όπου ετάφη και θρηνήθηκε από το πανελλήνιο. Ο Κιουταχής μετά την μάχη του Ανάλατου κατέστειλε την επανάσταση στην Στερεά Ελλάδα.

Ο ίδιος ο Όθωνας απέτισε φόρο τιμής στο νεκρό του Κ. εναποθέτοντας πάνω στην λάρνακά του το παράσημο του Τάγματος του Σωτήρος ανωτέρου βαθμού το οποίον έφερε, ενώ ανέλαβε και την κηδεμονία των θυγατέρων του πεσόντος ήρωος.

ΠΟΙΗΜΑ

Δίνοντας στ' άτι του φτερά
Ελευθερία ονειρευόταν
Τον σουλτάνο ξεγελά
Και χάρισε στην Ελλάδα μας
Την Λευτεριά!

ΦΩΤΕΙΝΗ ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΟΙΡΑ(μαθήτριες)

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

Ο Διονύσιος Σολωμός είναι Έλληνας ποθητής που είναι πιο πολύ γνωστός επειδή έγραψε το ποίημα « ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ».Οι δύο πρώτες strofés



του ποιήματος αποτελούν τον Εθνικό Ύμνο της Ελλάδας αλλά και της Κύπρου. Ο Εθνικός Ύμνος μελοποιήθηκε από τον Νικόλαο Μάντζαρο. Πέρα όμως από την συγγραφή του Εθνικού Ύμνου, ο Σολωμός κατέχει την πρώτη θέση ανάμεσα στους ποιητές μας, επειδή άρχισε να χρησιμοποιεί την δημοτική γλώσσα σε λογοτεχνικά κείμενα. Ανάμεσα στα έργα του ξεχωριστή θέση κατέχουν « Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι» που τους έχει δουλέψει σε τρία διαφορετικά σχεδιάσματα και αναφέρονται στην δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου και την ηρωική Έξοδο των κατοίκων της Ιεράς Πόλης. Λίγα λόγια για την ζωή του ποιητή: Γεννήθηκε στις 8 Απριλίου του 1798 στην Ζάκυνθο και πέθανε στην Κέρκυρα στις 9 Φεβρουαρίου του 1857.Σπούδασε νομικά στην Παβία της Ιταλίας από το 1817 ως το 1817. Ενώ η

γλώσσα που διδάχτηκε στο σχολείο ήταν η ιταλική και έγραψε σε αυτήν τα πρώτα του ποιήματα, ευτυχώς για εμάς, μετά από παρότρυνση του φίλου του Σπυρίδωνα Τρικούπη και του δασκάλου του Ούγου Φώσκολου, άρχισε να εκφράζεται στα ελληνικά για να δημιουργήσει στην γλώσσα μας τα αριστουργήματα της ποιητικής του τέχνης και να επηρεάσει αρκετούς ποιητές στην παραπέρα πορεία τους. Μαζί με τον Ανδρέα Κάλβο και τον Κωνσταντίνο Καβάφη αποτελούν την τριάδα των μεγάλων ποιητών μας που , όπως αναφέρει ο βραβευμένος με Νόμπελ Λογοτεχνίας ποιητής μας Γιώργος Σεφέρης ,είναι « οι τρεις μεγάλοι πεθαμένοι ποιητές μας που δεν ήξεραν ελληνικά», εννοώντας βεβαίως πως δεν τα διδάχτηκαν στο σχολείο. Ο Σολωμός με τον Κάλβο διδάχτηκαν ιταλικά , ενώ ο Καβάφης αγγλικά. Αυτό όμως δεν τους εμπόδισε να αγαπήσουν την μητρική τους γλώσσα και να εκφραστούν σε αυτήν δημιουργώντας τα αξεπέραστης τέχνης ποιήματα και πεζά τους.

ΣΟΦΙΑ ΜΑΚΑΡΑΤΖΗ (μαθήτρια)

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν είναι ποίημα που έγραψε ο Διονύσιος Σολωμός ,το Μάιο του 1823, τμήμα του οποίου αποτελεί τον Εθνικό Ύμνο της Ελλάδας. Αποτελείται από 158 strofés ή 632 στίχους και κάθε stroφή έχει 4 στίχους. Είναι ο μεγαλύτερος σε έκταση εθνικός ύμνος του κόσμου.

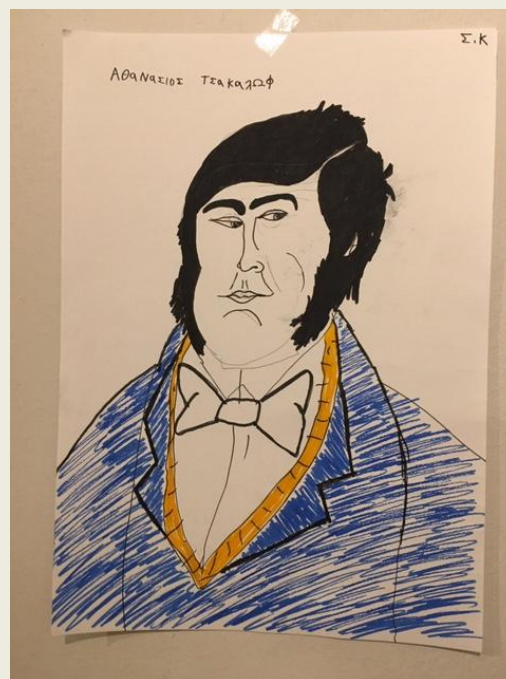
Το 1828 μελοποιήθηκε από τον Κερκυραίο Νικόλαο Μάντζαρο.Επίσης ο Εθνικός μας Ύμνος μεταφράστηκε και σε άλλες γλώσσες και απέκτησε πανευρωπαϊκή φήμη. Ο Ύμνος εις την Ελευθερίαν του Διονύσιου Σολωμού είναι μια κορυφαία εκδοχή ποιητικού ύμνου που εξυμνεί τον ηρωισμό και τον πατριωτισμό στο όνομα της προσωποποιημένης ελευθερίας.

ΓΙΩΡΓΟΣ ΤΣΟΥΡΗΣ (μαθητής)

Η Φιλική Εταιρεία

Η Φιλική Εταιρεία ιδρύθηκε, στις 14 Σεπτεμβρίου του 1814 στην Οδησό, από τους Νικόλαο Σκουφά, Αθανάσιο Τσακάλωφ και Εμμανουήλ Ξάνθο. Σ' αυτή σιγά – σιγά μπήκαν έμπιστοι φίλοι και με τον καιρό απλώθηκε από άκρη σε άκρη σε όλη την Ελλάδα. Σκοπός της ήταν να προετοιμάσει τους σκλαβωμένους Έλληνες να επαναστατήσουν και να διώξουν τον Τούρκο κατακτητή.

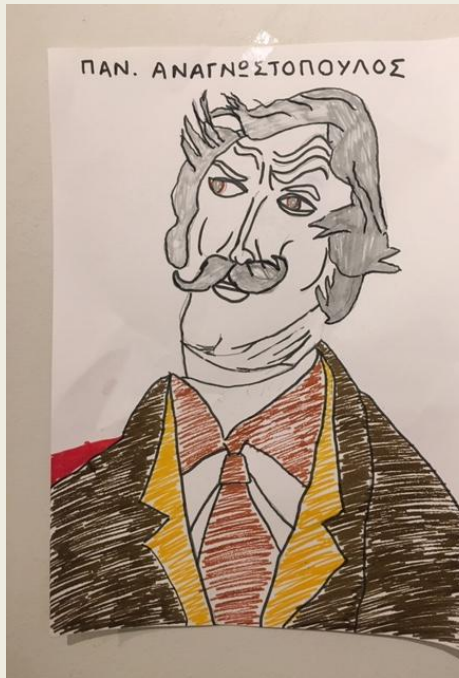
Με αρχηγό τον Αλέξανδρο Υψηλάντη ξεκίνησε την επανάσταση στην Μολδοβλαχία, τον Φεβρουάριο του 1821. Όμως μετά από τις πρώτες νίκες, ο στρατός στο Δραγατσάνι σφαγιάζεται και διαλύεται. Αν και με την ήττα αυτή το κίνημα συντρίβεται, τελικά η μάχη του Δραγατσανίου απετέλεσε τον ιδανικό αντιπερισπασμό για να κηρυχτεί η Επανάσταση στην Ελλάδα. Η Φιλική Εταιρεία ήταν η πιο σημαντική μυστική οργάνωση που έδρασε υπέρ της υπόδουλης Ελλάδας.



Όσοι δε συμμετείχαν σε αυτή, υπήρξαν αποφασισμένοι να δώσουν και τη ζωή τους την ίδια για την ελευθερία της πατρίδας τους. Έτσι, χάρις τον αγώνα και τη θυσία όλων αυτών, τελικά πέτυχε η Επανάσταση του 1821, και σήμερα εμείς είμαστε ελεύθεροι.

ΚΕΙΜΕΝΟ: Αγάπη – Ελένη Καρανάτση Μπασιλάρη(μαθήτριά)





ΣΚΙΤΣΑ: ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΛΑΜΑΚΗΣ(μαθητής)

Ο ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗΣ

Ο Μακρυγιάννης γεννήθηκε το 1797 στην Φωκίδα. Το οικογενειακό του όνομα είναι Τριανταφύλλου, όμως το έκρυβε μετά από υπόδειξη της μητέρας του, επειδή φοβόταν μήπως οι Τούρκοι τον έψαχναν. Οι ίδιοι εξ άλλου είχαν σκοτώσει και τον πατέρα του. Το 1820 έγινε μέλος της Φιλικής Εταιρείας και λειτουργούσε ως ο πρώτος κατάσκοπός της. Από τον Αύγουστο του 1821 πήρε μέρος στην μάχη του Σταυρού, στην μάχη του Πέτα και την πολιορκία της Άρτας. Πολέμησε στην πτώση της Αθήνας σαν απλός στρατιώτης και του έδωσαν το αξίωμα του πολιτάρχη. Το 1823 συνεργάστηκε με τον Νικηταρά. Το 1825 υπερασπίστηκε το Νιόκαστρο πολεμώντας κατά του Ιμπραήμ, τον οποίο αντιμετώπισε και νίκησε στους Μύλους, μαζί με τον Δημήτριο Υψηλάντη. Συμμετείχε επίσης στην πολιορκία της Ακρόπολης και κατά την διάρκειά της αναγκάστηκε να έρθει στην Αίγινα για να θεραπευτεί από τα τραύματά του και να

ζητήσει βοήθεια από την κυβέρνηση. Το 1828 διορίστηκε από τον Καποδίστρια Γενικός Αρχηγός Εκτελεστικής Δύναμης Πελοποννήσου, Το 1829 ξεκίνησε να γράφει τα απομνημονεύματά του. Πέθανε στις 27 Απριλίου του 1864.

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΑΚΗΣ(μαθητής)

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΕΦΕΡΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ ΩΣ ΠΕΖΟΓΡΑΦΟ:

« Ο Μακρυγιάννης είναι ο πιο σημαντικός πεζογράφος της νέας Ελληνικής Λογοτεχνίας , αν όχι ο πιο μεγάλος[...] Το περιεχόμενο της γραφής του είναι ο ατέλειωτος και τραγικός αγώνας ενός ανθρώπου που με όλα τα ένστικτα της φυλής του ριζωμένα βαθιά μέσα στα σπλάχνα του, αναζητά την ελευθερία, το δίκιο, την ανθρωπιά. [...] Πολέμησε, αγωνίστηκε, αηδίασε, θύμωσε. Αλλά έμεινε πάντα ορθός ως το τέλος: Άνθρωπος στο ύψος του ανθρώπου! Δεν έγινε μήτε υπεράνθρωπος ,μήτε σκουλήκι.[...] Ο δεύτερος λόγος που πιστεύω πως ο Μακρυγιάννης είναι ο πιο σημαντικός πεζογράφος μας είναι γιατί τον νομίζω σαν ένα μεγάλο διδάσκαλο της γλώσσας μας.

Δεν ξέρω άλλο κείμενο στα νέα μας γράμματα που να διδάσκει τόσα πολλά , όσο το κείμενο του Μακρυγιάννη.»

Αντιγραφή κειμένου:ΚΑΤΙΑΝΝΑ ΠΙΤΣΙΛΟΥ (μαθήτρια)



ΣΚΙΤΣΟ: ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΛΑΜΑΚΗΣ(μαθητής)

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ Σημειώνω κι ένα μέρος από την αμαρτωλή μου και απλή και αγράμματη προσευχή μου: ‘

Άγιος ο Θεός, αγιος ισχυρός, αγιος αθάνατος ελέησον ημάς. Δόξασε , Κυριε, Χριστέ, σταυρέ σταβρωμένε λαμπρέ κι αναστιμένε τρισυπόστατε θεε, αγία τριάδα θεοτόκο, αγία σώματα δοξα της παντοδυναμίας σου και της βασιλείας σου , Κυριε, άπλωσε το λαμπρό σου και ευλογημένο σου χέρι και βγάλε μας μέσα από το σκότος το βαθύ όπου είμαστε πεσμένοι και χαμένοι και τόσες αιώνες πνιμένοι και φέρε μας εις το φως σου τ’ αληθινό της βασιλείας σου και βλόγα μας, τους αμαρτωλούς, και συχώρεσέ μας και καθάρισέ μας και ανάστησέ μας ως τον Λάζαρον οπότε είναι η αγαθή σου θέληση.

Αντιγραφή κειμένου:ΚΑΤΙΑΝΝΑ ΠΙΤΣΙΛΟΥ
(μαθήτρια)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Το γράψιμο του Μακρυγιάννη είναι ανορθόγραφο και βγαίνει κατ’ ευθείαν μέσα από την καρδιά του, γιατί έμαθε την αλφαβήτα στα σαράντα δύο

του χρόνια και δεν ξέρει τους κανόνες της ορθογραφίας.

Κώστας Σταυρόπουλος

ΟΔΥΣΣΕΑΣ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΣ

Ο πατέρας του Οδυσσέα ανδρούτσου ο οποίος είχε λάβει μέρος στην επανάσταση του Λάμπρου Κατσώνη, συνελήφθη από τους Βενετούς, παραδόθηκε στους Τούρκους και αποκεφαλίστηκε το 1797 στην Κωνσταντινούπολη, με αποτέλεσμα ο μικρός γιος του Οδυσσέα να μείνει ορφανός σε ηλικία 8 ετών.

Η χήρα μητέρα του Οδυσσέα Ανδρούτσου, Ακριβή Τσαρλαμπά μετακόμισε το έτος 1797 στη Λευκάδα και μεταξύ των ετών 1797-1800 ο Οδυσσέας έκανε παρέα με το γνωστό μετέπειτα ποιητή Ιωάννη Ζαμπέλιο.



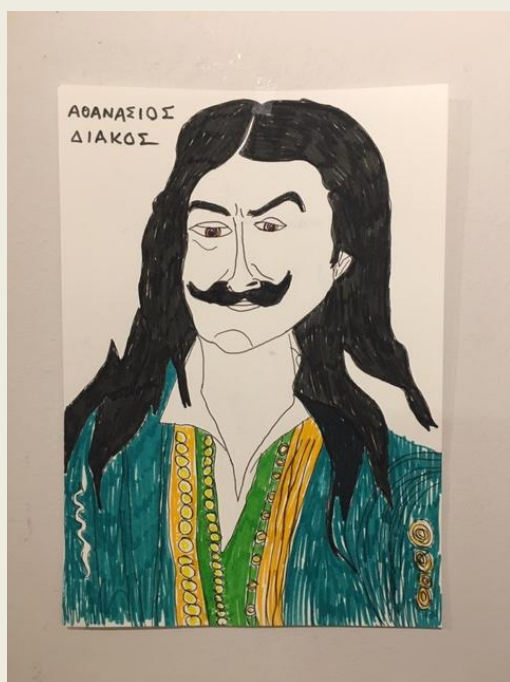
ΣΚΙΤΣΟ: ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΛΑΜΑΚΗΣ(μαθητής)

Τον επόμενο χρόνο, 1798, έγινε η μάχη της Νικόπολης και ο χαλασμός της Πρέβεζας από τον Αλή Πασά Τεπελενλή και ο μικρός Οδυσσέας και η μητέρα του είχαν διασωθεί αφού είχαν καταφύγει

στη Λευκάδα. Αργότερα επέστρεψαν στην Πρέβεζα, όπου έζησε μέχρι το 1806.

Το 1806 ο Αλή Πασάς ενθουμούμενος την προσωπική φιλία που είχε με τον πατέρα του Οδυσσέα, τον αναζήτησε και τον πήρε στην αυλή του στα Ιωάννινα ή κατά δεύτερη εκδοχή τον πήγε εκεί με αίτημα η μητέρα του και φοίτησε στη στρατιωτική σχολή του Αλή Πασά και είχε παραχώρη βίο. Όμως σχεδόν πάντα ο Πασάς τον συγχωρούσε.

Ο Οδυσσέας πήρε μέρος στις μάχες Βερατίου, Αργυροκάστρου και Γαρδικίου και ο Αλή Πασάς του έδωσε την οπλαρχηγία της Λιβαδειάς. Το 1820 όταν επήλθε η ρήξη του Αλή Πασά με την Πύλη, εγκατέλειψε τη Λιβαδειά, αφού πρώτα μύησε τον Αθανάσιο Διάκο στη Φιλική εταιρεία και του εμπιστεύθηκε την εξουσία της οπλαρχηγίας του αφήνοντάς τον πρωτοπαλικάρο.



ΣΚΙΤΣΟ: ΣΩΤΗΡΗΣ ΚΑΛΑΜΑΚΗΣ(μαθητής)

Ο Οδυσσέας τελικά κατηγορήθηκε άδικα για συνδιαλλαγή με τους Τούρκους, καταδιώχθηκε και συνεθλίβει κατά τις εμφύλιες διαμάχες που ακολούθησαν.

Ο Ιωάννης Κωλέττης, ισχυρός πολιτικός άνδρας της Επανάστασης, ήταν προσωπικός του εχθρός, όπως και άλλων οπλαρχηγών, οι οποίοι τον μισούσαν γιατί ήταν λαοπρόβλητος ηγέτης και είχε επιχειρήσει επανειλημμένα να περιορίσει τη δύναμή τους.

Η δημοκρατικότητα του Οδυσσέα Ανδρούτσου, η οποία είχε γίνει γνωστή και πέρα από τον ελληνικό χώρο και έβλαπτε τη δική τους ολιγαρχία τους είχε εξοργίσει. Τελικά το μίσος των Φαναριωτών και των Κοτζαμπάσηδων οδήγησε στη δολοφονία ενός από τους μεγαλύτερους αγωνιστές της Επανάστασης. Στις 5 Ιουνίου 1825, ο Οδυσσέας Ανδρούτσος, φυλακισμένος με ψευδείς κατηγορίες στην Ακρόπολη, βασανίστηκε και σκοτώθηκε από τους Μήτρο Τριανταφυλλίνα, Ιωάννη Μαμούρη και Παπακώστα με την έγκριση του πρώην πρωτοπαλικάρου του, Ιωάννη Γκούρα.

Οι πολιτικοί του αντίπαλοι δεν τον προσήγαγαν καν σε δίκη, επειδή φοβήθηκαν ότι ο Ανδρούτσος θα καταδείκνυε την αδικία σε βάρος του και θα προκαλούσε γενική κατακραυγή εναντίον τους.

Η μνήμη του ως ήρωα της εθνεγερσίας αποκαταστάθηκε από το ελληνικό κράτος μόλις το 1872.

ΡΙΚΑ ΣΑΡΙΦ (μαθήτρια)

ΠΟΙΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟ

Χρυσαιτέ καμαρωτέ
στα αίματα λουσμένε
Ανδρούτσε μου αδερφωτέ
κι αδερφωσκοτωμένε!

Παίξε του ονείου το σπαθί
μες στις Γραβιάς το χάνι
κι η άγια μέρα που θα 'ρθεί
όπου και να 'ναι φτάνει.

Νυχτοπούλι της Αθήνας
Σταυραητέ της Σαμαρίνας
και της ερημιάς

της Αράχοβας αηδόνι
αλεξανδριανό παγόνι
μαυροπετροχελιδόνι
της Μονεμβασιάς

Ανδρούτσε, Ακρίτα μου ακριβέ,
Αητέ μαλαματένιε!

ΝΙΚΟΣ ΛΕΤΣΙΟΣ (μαθητής)

Κάπου εδώ η προσπάθειά μας να τιμήσουμε εκείνους που πριν από διακόσια χρόνια θυσιάστηκαν για να δημιουργήσουν το νεώτερο ελληνικό κράτος ολοκληρώθηκε. Μπορεί εμείς να μην είμαστε αναγκασμένοι να αγωνιστούμε όπως οι ήρωες του 1821, μα αυτό δεν σημαίνει πως δεν αναγνωρίζουμε τις θυσίες τους, ή πως δεν τους έχουμε ως παράδειγμα στην ζωή μας! Η εφημερίδα αυτή, που βγήκε σε μια περίοδο ιδιαίτερως δύσκολη για όλους μας, νομίζω πως το αποδεικνύει. Ευχόμαστε οι νεώτερες γενιές να συνεχίσουν να εμπνέονται από την φιλοπατρία και την ανιδιοτελή θυσία των αγωνιστών, ώστε να κάνουν την πατρίδα μας τόσο ισχυρή, όσο της αξίζει.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΣ